

Kombinerad företagsförsäkring

Innehållsförteckning

EGENDOMSFÖRSÄKRING

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet
2. När försäkringen gäller
3. Var försäkringen gäller
 - 3.1 På försäkringsställe
 - 3.2 På annan plats
 - 3.3 Under transport
4. Vad som är försäkrat
 - 4.1 I försäkringsbrevet nämnd egendom
 - 4.2 Fribelopp vid försäkring av maskinerier och/eller varor
 - 4.2.1 Arbetstagares egendom
 - 4.2.2 Kunders egendom
 - 4.2.3 Lagrad information och licenser
 - 4.2.4 Pengar och värdehandlingar
 - 4.2.5 Hyrd försäkringslokal
 - 4.2.6 Egen bekostad fast inredning
 - 4.2.7 Glas och Skylt
 - 4.2.8 Ovanstående beloppsbegränsningar gäller om inte annat anges i försäkringsbrevet.
 - 4.3 Fribelopp vid försäkring av byggnad
 - 4.3.1 Till byggnad hörande anläggningar och system utanför byggnad och inom fastigheten för:
 - 4.3.2 Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag
5. Vad som inte är försäkrat
6. Vad försäkringen gäller för och inte gäller för
 - 6.1 Brand och naturskador
 - 6.1.1 Brand
 - 6.1.2 Naturskador och dammgenombrott
 - 6.1.3 Undantag
 - 6.1.4 Högsta ersättning
 - 6.2 Inbrott, stöld och skadegörelse samt rån och överfall
 - 6.2.1 Inbrott, stöld och skadegörelse i försäkringslokal
 - 6.2.2 Inbrott i godkänd inbrottsskyddad förvaringsenhet
 - 6.2.3 Skadegörelse och stöld på försäkringsställe, utan samband med inbrott
 - 6.2.4 Rån och överfall
 - 6.2.5 Låsändringar
 - 6.2.6 Öppen stöld
 - 6.2.7 Undantag
 - 6.2.8 Högsta ersättning
 - 6.3 Vatten
 - 6.3.1 Oförutsedd utströmning
 - 6.3.2 Åtkomst- och återställandekostnad
 - 6.3.3 Undantag
 - 6.4 Allrisk
 - 6.4.1 Omfattning

- 6.4.2 Undantag
- 6.4.3 Egendom som inte omfattas
- 7. Försäkringsbelopp
 - 7.1 Fullvärdesförsäkring
 - 7.2 Förstariskförsäkring
 - 7.3 Investering och prisändring
 - 7.4 Index; fullvärdesförsäkrad byggnad
 - 7.5 Uppgifter för förnyat försäkringsavtal
- 8. Säkerhetsföreskrifter
 - 8.1 Allmänt
 - 8.2 Samtliga skadehändelser; larm och använt byggnad/lokal
 - 8.3 Samtliga skadehändelser; programvara och datainformation
 - 8.4 Brand
 - 8.4.1 Brandsläckning och brandlarm
 - 8.4.2 Branddörrar och annan sektionering
 - 8.4.3 Brännbart material som förvaras utomhus
 - 8.4.4 Batteriladdning, batterienergilagring och solcellsanläggningar
 - 8.4.4.1 Batteriladdning
 - 8.4.4.2 Batterienergilagringssystem
 - 8.4.4.3 Solcellsanläggning
 - 8.4.5 Tobaksrökning
 - 8.4.6 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning
 - 8.4.7 Heta arbeten
 - 8.4.8 Fordon som drivs med förbränningsmotor
 - 8.5 Inbrott
 - 8.5.1 Krav på mekaniskt inbrottsskydd
 - 8.5.2 Hantering av nyckel, kort, kod och låskombination
 - 8.6 Rån och överfall
 - 8.6.1 Hantering av pengar och värdehandlingar inom försäkringslokal på försäkringsställe
 - 8.6.2 Hantering av pengar och värdehandlingar samt viss stöldbegärlig egendom utanför försäkringslokal
 - 8.7 Transport
 - 8.8 Skadegörelse på och stöld av lös egendom
 - 8.9 Snötryck och snöras
 - 8.9.1 Snöröjning på tak
 - 8.10 Vattenskador
 - 8.10.1 Skydd mot frysning
 - 8.10.2 Utförande av vissa installationer och tätskikt
 - 8.10.3 Skydd av varor i källarlokal
 - 8.11 Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts
 - 8.12 Samtidig skada
- 9. Åtgärder vid skada
 - 9.1 Räddningsplikt
 - 9.1.1 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt
 - 9.2 Skadeanmälan, preklusion och preskription
 - 9.3 Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning
- 10. Skadevärderingsregler
 - 10.1 Värdering av skada på byggnad och byggnadsdel
 - 10.1.1 Byggnad som återställs
 - 10.1.2 Byggnad med kulturell särart
 - 10.1.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift
 - 10.1.4 Merkostnad till följd av myndighetskrav eller ändrade byggnormer
 - 10.1.5 Värdering av skada på byggnadsdel

- 10.1.6 Byggnad som inte återställs
 - 10.2 Värdering av skada på maskiner och inventarier
 - 10.2.1 Maskiner och inventarier som återställs
 - 10.2.2 Speciella värderingsregler för viss egendom
 - 10.2.3 Maskiner och inventarier som inte återställs
 - 10.3 Värdering av varor
 - 10.3.1 Varor anskaffade för försäljning
 - 10.3.2 Varor som den försäkrade tillverkat
 - 10.3.3 Varor som är sålda och färdiga för leverans
 - 10.4 Värdering av övrig egendom
 - 10.4.1 Arbetstagares egendom
 - 10.4.2 Kunders egendom
 - 10.4.3 Ritningar, arkivalier och datainformation
 - 10.4.4 Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag
 - 10.4.5 Pengar och värdehandlingar
 - 11. Ersättningsregler
 - 11.1 Ersättningsposter och avdrag
 - 11.2 Röjnings- och räddningskostnader
 - 11.2.1 Röjningskostnader
 - 11.2.2 Räddningskostnader
 - 11.2.3 Högsta ersättning
 - 11.3 Självrisk
 - 11.3.1 Grundsjälvrisk
 - 11.3.2 Tillägssjälvrisk
 - 11.3.3 Flera samtidiga skador
 - 11.4 Kostnader som inte ersätts
 - 11.4.1 Kostnader för forceringsåtgärder
 - 11.4.2 Kostnader för medverkan i skaderegleringen
 - 11.5 Underförsäkring
 - 11.5.1 Fullvärdesförsäkring av byggnad
 - 11.5.2 Förstariskförsäkring
 - 11.5.3 Omsättningsbaserad försäkring
 - 11.5.4 Röjnings- och räddningskostnad vid underförsäkring
 - 11.6 Inteckningshavare
 - 11.7 Mervärdesskatt
 - 11.8 Skadeersättningsregler i övrigt
 - 11.9 Tidpunkt för betalning av ersättning och ränta
 - 12. Tabell för värdeminskningssavdrag
- AVBROTTSFÖRSÄKRING
- 1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet
 - 2. När försäkringen gäller
 - 3. Ansvarstid
 - 4. Var försäkringen gäller
 - 5. Vad försäkringen gäller för
 - 6. Vad försäkringen inte gäller för
 - 7. Försäkringsbelopp och högsta ersättning
 - 7.1 Försäkringsbelopp
 - 7.2 Högsta ersättning
 - 7.3 Uppgifter för förnyat försäkringsavtal
 - 8. Säkerhetsföreskrifter
 - 9. Räddningsplikt
 - 10. Skadeanmälan, preklusion och preskription
 - 11. Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning

- 12. Skadevärderingsregler
 - 12.1 Förlust av täckningsbidrag
 - 12.1.1 Täckningsbidrag under jämförelseperioden
 - 12.1.2 Förväntat täckningsbidrag
 - 12.1.3 Faktiskt täckningsbidrag
 - 12.1.4 Skadebeloppet
 - 12.2 Extrakostnader
 - 12.3 Hyresförlust
 - 13. Ersättningsregler
 - 13.1 Ersättningsposter och avdrag
 - 13.2 Räddningskostnader
 - 13.3 Kostnader för medverkan i skaderegleringen
 - 13.4 Tidpunkt för betalning av ersättning och ränta
 - 13.5 Underförsäkring
 - 13.5.1 Avbrott och extrakostnader
 - 13.5.2 Hyresförlust
 - 13.5.3 Räddningskostnader
 - 13.6 Mervärdesskatt
 - 14. Karenstid och självrisk
 - 14.1 Karenstid
 - 14.2 Självrisk
- ANSVARSFÖRSÄKRING
- 1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet
 - 2. När försäkringen gäller
 - 3. Var försäkringen gäller
 - 4. Vad försäkringen gäller för
 - 4.1 Person- och sakskada
 - 4.2 Ingrediens- och komponentskada
 - 4.3 Skada enligt dataskyddsförordningen
 - 4.4 Miljöskada
 - 4.4.1 Byggherreansvar
 - 4.4.2 Miljöskada pga tillfälligt fel
 - 5. Åtagande
 - 6. Vad försäkringen inte gäller för
 - 6.1 Uppsåt och grov vårdslöshet
 - 6.2 Skada på levererad produkt eller felaktigt utfört arbete
 - 6.3 Ren förmögenhetsskada
 - 6.4 Garanti eller annat särskilt åtagande
 - 6.5 Arbetsskada och patientskada
 - 6.6 Vissa hälsorisker
 - 6.7 Blodbanker
 - 6.8 Produktansvar för explosiva varor
 - 6.9 Trafikskador
 - 6.10 Fartyg, flyg- och flygplatsansvar
 - 6.11 Omhändertagen egendom
 - 6.12 Kända fel och bristfälliga undersökningar
 - 6.13 Böter, viten och straffskadestånd
 - 6.14 Åsidosättande av lag eller myndighets föreskrift
 - 6.15 Gradvis uppkommen miljöskada
 - 6.16 Rådgivande verksamhet (konsultuppdrag)
 - 6.17 Försäkrads egendom och krav mellan de försäkrade
 - 7. Försäkringsbelopp
 - 7.1 Sammanlagd ersättningsskyldighet

- 7.2 Hyrd försäkringslokal
- 7.3 Serieskada
- 7.4 Miljöskada
- 7.5 Skada enligt dataskyddsförordningen
- 8. Säkerhetsföreskrifter
- 9. Åtgärder vid skada
 - 9.1 Räddningsplikt
 - 9.2 Skadeanmälan, preklusion och preskription
 - 9.3 Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning
 - 9.4 Förlikning
 - 9.5 Ansvarsbegränsning i avtal
- 10. Ersättningsregler
 - 10.1 Ersättningsposter och avdrag
 - 10.2 Räddningskostnad
 - 10.3 Kostnader för medverkan i skaderegleringen
 - 10.4 Mervärdesskatt
 - 10.5 Ränthebestämmelser
- 11. Självrisk
 - 11.1 Grundsjälvrisk
 - 11.2 Förhöjd självrisk

RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

- 1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet
- 2. När försäkringen gäller
 - 2.1 Huvudregel
 - 2.2 Om försäkringen varit i kraft kortare tid än två år
 - 2.3 Om försäkringen upphört
- 3. Var försäkringen gäller
- 4. Vad försäkringen gäller för
 - 4.1 Tvister
 - 4.2 Brottmål
 - 4.3 Skattemål
 - 4.4 Tvist med försäkringsgivaren
- 5. Vad försäkringen inte gäller för
 - 5.1 Brottmål
 - 5.2 Tvister mellan försäkrade etc
 - 5.3 Patent och annan immaterialrätt
 - 5.4 Arbetsvist
 - 5.5 Mål av mindre värde
 - 5.6 Trafikförsäkring och ansvarsförsäkring
 - 5.7 Fordon
 - 5.8 Borgensåtagande
 - 5.9 Fordringar och överlåtna anspråk
 - 5.10 Konkurs
 - 5.11 Annan fastighet
 - 5.12 Mark- och miljödomstol
 - 5.13 Marknadsföringslagen
 - 5.14 VD- och styrelseansvar
 - 5.15 Obefogat intresse
 - 5.16 Skattemål
- 6. Försäkringsbelopp
- 7. Val av ombud
- 8. Ersättningsregler
 - 8.1 Kostnader som ersätts
 - 8.2 Kostnader som inte ersätts

- 8.3 Utbetalning av ersättning
 - 8.4 Återkrav
 - 8.5 Skadeanmälan, preklusion och preskription
 - 8.6 Mervärdesskatt
9. Självrisk
- DEFINITIONER
- OM VI INTE SKULLE KOMMA ÖVERENS
-

Dessa försäkringsvillkor utgör en del av försäkringsavtalet mellan *försäkringstagaren* och Ålands Försäkringar Ab. Avtalet består också av försäkringsbrevet och de allmänna avtalsbestämmelser SVAA, samt de eventuella övriga villkor som anges i försäkringsbrevet. För detta avtal gäller svensk rätt, i synnerhet Försäkringsavtalslagen (2005:104).

Den kombinerade Företagsförsäkringen är en paketförsäkring som ger ett väl anpassat försäkringsskydd för de flesta företag. Grundskyddet består av följande delar:

Egendom

Avbrott

Ansvar

Rättskydd

Egendomsförsäkringen indelas i sin tur i fyra olika "moment":

Brand och naturskador

Stöld, skadegörelse och inbrott

Läckageskador

Allrisk

Utöver detta kan försäkringen kompletteras med olika tilläggsförsäkringar. Mer information om dessa finns på vår hemsida www.alands.se

Observera att man kan välja en mer begränsad omfattning än den ovan nämnda. Av försäkringsbrevet framgår vilka delar – och vilka moment av egendomsförsäkringen – som ingår. Kontrollera därför innehållet i försäkringsbrevet, så att uppgifterna gällande omfattning, försäkringsställe, försäkrad egendom, försäkringsbelopp, självrisker, adress- och företagsuppgifter etc. är korrekta. För att du ska vara rätt försäkrad är det också viktigt att du meddelar försäkringsgivaren eventuella förändringar.

Försäkringen skyddar din egendom mot de vanligaste skadehändelserna, men det finns naturligtvis också begränsningar i försäkringsskyddet. Därför är det viktigt att läsa dessa försäkringsvillkor och de andra försäkringsvillkoren som gäller för försäkringen. Vilka villkor som gäller för försäkringen framgår alltid av ditt försäkringsbrev.

Säkerhetsföreskrifter

I försäkringsvillkoren finns flera säkerhetsföreskrifter som du, dina anställda och företag som du anlitar måste följa. Syftet med dessa föreskrifter är att förhindra att företaget drabbas av skador. Om föreskrifterna inte följs kan ersättningen vid skada minskas eller helt utebli.

Kravnivån när det gäller inbrottskyddet indelas i tre olika skyddsklasser enligt separata villkor. Av försäkringsbrevet framgår vilken skyddsklass som gäller för din verksamhet.

Åtgärder vid skada

Du måste anmäla en skada så snart som möjligt, senast inom ett år från det att skadan inträffade. I annat fall går du miste om ersättningen.

Försäkringsgivare

Ålands Försäkringar Ab
Köpmansgatan 6, PB 64, AX-22101 MARIEHAMN
Telefon +358-18-27600, Fax +358-18-27613
e-post: info@alands.se
www.alands.se

Ord och uttryck

Ord och uttryck i *kursiv stil* förklaras under "Definitioner" i slutet av försäkringsvillkoret. Med "vi", "vår", "oss" och liknande avses försäkringsgivaren, d.v.s. Ålands Försäkringar Ab.

EGENDOMSFÖRSÄKRING

Försäkringen ingår om det anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för:

- försäkringstagaren såsom ägare av försäkrad egendom
- annan än försäkringstagaren om denne är namngiven i försäkringsbrevet
- annan ägare av försäkrad egendom om försäkringstagaren är ersättningsskyldig för eller i skriftligt avtal med ägaren åtagit sig att försäkra egendomen
- försäkringstagarens arbetstagare och kunder enligt 4.2.1 och 4.2.2.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under försäkringstiden.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller på nedanstående platser och under transport.

3.1 På försäkringsställe

Försäkringen gäller på *försäkringsställe*.

3.2 På annan plats

Försäkringen gäller vid tillfällig förvaring, varmed avses en sammanhängande tid om högst 12 månader, på annan plats inom Norden för följande objekttyper: *maskiner och inventarier, varor, kunders egendom och lagrad information och licenser*. Ersättning betalas upp till det belopp som anges för egendomen i fråga i försäkringsvillkoren, dock maximalt upp till 5 pbb sammanlagt per skada, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Försäkringen omfattar inte egendom som:

- försäkringstagaren yrkesmässigt hyr ut eller leasar ut
- är *pengar och värdehandlingar*
- förvaras på eller i anslutning till *arbetsområde för entreprenadverksamhet*
- är *stöldbegärlig egendom* till den del skadebeloppet vid inbrottsskada överstiger 1 pbb
- transporteras (se istället 3.3).

3.3 Under transport

Försäkringen gäller under *transport* inom Norden, varmed avses att egendomen utan uppehåll medförs till eller från *försäkringsställe*. Ersättning betalas upp till 5 pbb, om inget annat anges i försäkringsbrevet (se punkt

6.2.8 när det gäller *rån och överfall*).

Ersättning betalas inte för skada:

- vid yrkesmässig transportverksamhet
- på egendom och material under *transport* till eller från *arbetsområde* för *entreprenadverksamhet*
- på egendom som normalt finns i *fordonet*, t.ex. utrustning och verktyg i servicebil
- genom temperaturpåverkan

4. Vad som är försäkrat

4.1 I försäkringsbrevet nämnd egendom

Försäkringen omfattar egendom som angetts med *objekttyp* eller på annat sätt i försäkringsbrevet.

Egendomen är försäkrad upp till det försäkringsbelopp och med den omfattning som anges i försäkringsbrevet.

4.2 Fribelopp vid försäkring av maskinerier och/eller varor

Vid försäkring av *maskiner och inventarier* och/eller varor ingår även den egendom som anges i punkterna 4.2.1–4.2.7 nedan, upp till nedan angivna belopp. Eventuella avvikande belopp framgår av försäkringsbrevet, vilka i så fall utgör högsta ersättning.

Försäkringen gäller med den omfattning som anges för *maskiner och inventarier* och/eller *varor*, vid olika nivåer den mest omfattande. För glas och skylt (punkt 4.2.7) gäller dock alltid omfattning enligt 6.1 – 6.4.

Endast ett fribelopp per objekttyp gäller, och det kan således inte adderas med motsvarande fribelopp i eventuella andra tillämpliga villkor.

4.2.1 Arbetstagares egendom

Ersättning betalas för *arbetstagares egendom* upp till 0,2 *pbb* för varje arbetstagare, dock inte *pengar och värdehandlingar*.

4.2.2 Kunders egendom

Ersättning betalas för *kunders egendom* upp till 2 *pbb* totalt för samtliga kunder, dock inte *pengar och värdehandlingar*.

4.2.3 Lagrad information och licenser

Ersättning betalas upp till 2 *pbb* för *ritningar* och *arkivalier*, *datainformation* samt *licenser* för nyttjanderätt till standardprogram.

4.2.4 Pengar och värdehandlingar

Ersättning betalas för *pengar* och *värdehandlingar* upp till:

- 1 *pbb* vid förvaring i låst *inbrottskyddad förvaringsenhet* godkänd för det belopp eller värde som förvaras i enheten
- 0,2 *pbb* vid förvaring på annat sätt. (Se punkt 6.2.8 när det gäller *rån och överfall*).

4.2.5 Hyrd försäkringslokal

Ersättning betalas för hyrd försäkringslokal upp till 1 *pbb*. Till denna kategori hör inte glas och skylt, som regleras i punkt 4.2.7 nedan.

4.2.6 Egen bekostad fast inredning

Ersättning betalas för *egen bekostad fast inredning* upp till 1 *pbb*.

4.2.7 Glas och Skylt

Ersättning betalas för skada enligt punkt 6.1 – 6.4 inom *försäkringsställe* på *glas* och *skylt*, samt på dessa utförd utsmyckning i form av inristning, dekaler eller liknande.

Vid ersättningsbar glas- och skyltskada betalas även skada på:

- egendom i *försäkringslokal* som är en direkt följd av glasskadan samt återställande av skyltning
- målning, plastfilm, etsning, blästring och larmkomponent på glaset.

Ersättning betalas inte för skada på växthus och plasthall eller i dessa befintlig egendom, och inte heller för skada genom sprängningsarbete.

Ersättning betalas upp till 10 *pbb* vid annan skadehändelse än Brand (6.1) eller Naturskada (6.2) på glas i dörr och fönster.

Vid skada på glas i hyrd *försäkringslokal* som försäkringstagaren enligt hyreskontraktet är skyldig att svara för, betalas ersättning dock maximalt upp till 2 *pbb*.

För skada på glas i inredning och *skylt* betalas ersättning upp till 2 *pbb*.

4.2.8 Ovanstående beloppsbegränsningar gäller om inte annat anges i försäkringsbrevet.

4.3 Fribelopp vid försäkring av byggnad

Vid försäkring av *byggnader* omfattar försäkringen även egendom som anges i punkterna 4.3.1 och 4.3.2 nedan till där angivna belopp. Eventuella avvikande belopp framgår av försäkringsbrevet, vilka i så fall utgör högsta ersättning. Försäkringen gäller med den omfattning som anges för *byggnader*, vid olika nivåer den mest omfattande.

4.3.1 Till byggnad hörande anläggningar och system utanför byggnad och inom fastigheten för:

- vatten, värme och avlopp
- ventilation, luftkonditionering, gas och el
- data-, tele- och TV-kommunikation

utan särskild beloppsbegränsning.

4.3.2 Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag

Ersättning betalas för *trädgård*, *tomt*, *markanläggningar* och *vattendrag* upp till 5 *pbb*.

5. Vad som inte är försäkrat

Följande egendom omfattas endast om det anges i försäkringsbrevet:

- trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon samt registreringspliktiga släpfordon samt tillbehör och utrustning till dessa
- spårbundna fordon, luftfartyg, skepp, båtar och pontoner samt fast monterad utrustning på eller i dessa
- egendom förvarad utomhus eller i container uppställd utomhus
- egendom som försäkringstagaren hyr ut eller leasar ut
- båthus, brygga, sjöbod, växthus, plasthall, tält eller liknande, samt egendom däri
- sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur, som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande jord- och vattenyta

- produktiv skog och skogsmark

6. Vad försäkringen gäller för och inte gäller för

Försäkringen gäller för det lagliga intresse som består i att värdet av försäkrad egendom inte minskar eller går förlorat. Med skada under detta avsnitt avses fysisk skada och/eller förlust av egendomen.

Försäkringen omfattar nedanstående skadehändelser om så framgår av försäkringsbrevet. Observera även undantagen i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA, samt bestämmelserna om självrisk i 11.3.

6.1 Brand och naturskador

Observera även säkerhetsföreskrifterna i 8.4.

6.1.1 Brand

Ersättning betalas för skada genom:

- brand, varmed avses eld som kommer lös
- åskslag eller annat plötsligt och oförutsett elfenomen på *elektrisk utrustning* med spänning om högst 400 V och *datainformation*, t.ex. kortslutning, överslag, ljusbåge eller överspänning
- explosion
- luftfartyg som störtar eller föremål som faller ned från luftfartyg
- frätande gas som strömmar ut plötsligt och oförutsett när utströmningen orsakas av en identifierbar händelse
- sotutströmning från eldstad som är plötslig och oförutsedd samt uppstår i samband med eldning
- släckmedel, som oförutsett strömmar ut från sprinkleranläggning eller brandsläckare
- torrkokning, oavsett om eld kommit lös.

6.1.2 Naturskador och dammgenombrott

Ersättning betalas för skada som drabbar försäkrad byggnad och/eller däri försäkrad egendom genom:

- storm, varmed avses vind med en hastighet av minst 21 meter per sekund, då egendomen skadas av vindkraften eller av föremål som stormen blåst omkull eller fört med sig
- hagel
- snötryck och snöras, varmed avses skada som uppkommer i direkt samband med extrem nederbördsmängd, plötsliga väderomslag eller andra extrema väderförhållanden, under förutsättning att det p.g.a. väderbetingelserna inte varit möjligt att undanröja snön och att tidigare snöbelastning inte väsentligt påverkat skadan.

Ersättning betalas också för skada p.g.a. nederbörd eller kyla som står i direkt samband med och är en oundviklig följd av ersättningsbar storm-, hagel-, snötrycks- eller snörasskada enligt ovan.

Ersättning betalas för skada genom:

- ras varmed avses att jordmassor, klippblock eller stenar plötsligt och oförutsett kommer i rörelse och avsevärt ändrar läge – samt jordskalv med minst styrka 4 enligt Richterskalan
- lavin
- vulkanutbrott
- översvämning på *byggnad* och däri befintlig egendom. Med översvämning avses att vatten till följd av skyfall (minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn), snösmältning eller stigande hav, sjö eller vattendrag, från markytan strömmat direkt in i *byggnad* genom ventil, fönster eller dörröppning eller inomhus trängt upp ur avloppslednings öppning eller anordning ansluten till den, t.ex. handfat, toalettstol eller golvbrunn.

6.1.3 Undantag

Brand

Ersättning betalas inte för skada genom:

- elfenomen på annan egendom än *elektrisk utrustning* och *datainformation*
- sprängningsarbete
- hetta, t.ex. från eldstad, spis eller liknande
- att glöd eller upphettat föremål svett eller bränt hål på egendom utan att brand uppstått
- batterienergilagringssystem med kapacitet över 100 kWh.

Naturskador

Ersättning betalas inte för:

- skada på *trädgård, tomt och markanläggningar*
- skada som enbart består i ytliga sprickbildningar på *byggnad* som inte påverkar *byggnadens* funktionsduglighet
- skada genom sjöhävning, vågrörelser eller is, även om sådan skada inträffar i samband med storm
- storm-, hagel-, snötrycks- eller snörasskada på:
 - revetering, puts eller skorstensbeklädnad såvida inte skadan orsakas av föremål som stormen blåst omkull, ryckt loss eller brutit sönder
 - mur, staket, vindskydd och plank
 - växthus, plasthall och tält samt i dessa befintlig egendom
 - *byggnad*, på denna fast monterad egendom och egendom förvarad i *byggnad*, om skadans uppkomst eller omfattning beror på felaktigt byggnadsarbete, felaktig byggnadskonstruktion, ingrepp i bärande byggnadskonstruktion, eftersatt underhåll, åldersförändring, angrepp av röta eller *skadedjur*
- skada genom översvämning på båthus, sjöbod, växthus, plasthall, tält eller liknande och i dessa förvarad egendom samt brygga
- genombrott av dammbyggnad avsedd för magasinering av vatten för kraftverk
- skada genom enbart sättning i mark eller grund
- skada genom ras om skadan orsakats av:
 - gruvdrift
 - anläggningsarbeten såsom sprängning, schaktning, pålning eller liknande
 - vatten- eller vågerosion.

6.1.4 Högsta ersättning

Vid ras och lavin betalas ersättning upp till:

- 70 pbb vid skada på *byggnad*
- 70 pbb vid skada på lös egendom inom varje *försäkringsställe*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Vid översvämning betalas ersättning upp till:

- 10 pbb vid skada på *byggnad*
- 10 pbb vid skada på lös egendom inom varje *försäkringsställe*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Observera vad som gäller vid samtidig egendoms- och avbrottsskada enligt 8.12.

6.2 Inbrott, stöld och skadegörelse samt rån och överfall

Observera även säkerhetsföreskrifterna i 8.5 och 8.6.

6.2.1 Inbrott, stöld och skadegörelse i försäkringslokal

Ersättning betalas för skada genom stöld och skadegörelse i samband med:

- inbrott då någon olovligen med våld bryter sig in i eller med dyrk tar sig in i *försäkringslokal*
- att någon med våld bryter sig ut ur *försäkringslokal*. Detta gäller om stölden och skadegörelsen begås av någon som olovligen dröjt sig kvar i *försäkringslokal*
- att någon olovligen tar sig in i *försäkringslokal* med för låset avsedd nyckel som stulits vid inbrott i:
 - lokal på annan plats som uppfyller samma krav på inbrottsskydd som gäller för det *försäkringsställe* där stölden eller skadegörelsen sker, eller
 - bostad på annan plats än *försäkringsställe*, eller
 - bostad på *försäkringsställe* då den som haft hand om nyckeln vistas där
- att någon utifrån stjälar egendom genom krossat eller uppbrutet fönster (sk. smash and grab) utan att ta sig in i *försäkringslokal*.

6.2.2 Inbrott i godkänd inbrottsskyddad förvaringsenhet

Ersättning betalas för skada genom skadegörelse på och stöld ur låst godkänd *inbrottsskyddad* förvaringsenhet om någon tagit sig in i eller dröjt sig kvar i *försäkringslokal* på ett sådant sätt som beskrivs i 6.2.1 och förvaringsenheten:

- forceras genom uppbrytning, sprängning eller annat våld
- bortfors
- öppnas med nyckel som stulits genom inbrott i:
 - *lokal* på annan plats som uppfyller samma krav på inbrottsskydd som gäller för det *försäkringsställe* där stölden eller skadegörelsen sker, eller
 - bostad på annan plats än *försäkringsställe*, eller
 - bostad på *försäkringsställe* då den som haft hand om nyckeln vistas där.

6.2.3 Skadegörelse och stöld på försäkringsställe, utan samband med inbrott

Ersättning betalas för skada genom att någon olovligen begår:

- skadegörelse på *byggnad* eller stöld av egendom som enligt lag hör till byggnad
- skadegörelse på eller stöld av egendom som monterats på *byggnad* såsom markis, värmepump, belysningsarmatur, antenn eller liknande
- skadegörelse på hyrd lokal om försäkringstagaren enligt hyreskontraktet är skyldig att betala skadan
- skadegörelse på i *försäkringslokal* befintlig lös egendom som är inbrottsförsäkrad

6.2.4 Rån och överfall

Ersättning betalas för egendomsskada genom *rån* eller *överfall* riktat mot försäkringstagaren eller dennes arbetstagare.

6.2.5 Låsändringar

Ersättning betalas för låsändringar i dörr, port och fönster till *försäkringslokal* på *försäkringsställe* om nyckel, passerkort eller kod som förvaras hos försäkringstagaren, dennes arbetstagare eller ombud stjäls genom inbrott eller rån och låsändringar på grund därav är skäligen påkallade för att undvika ytterligare skada.

6.2.6 Öppen stöld

Ersättning betalas för skada genom stöld av varor under arbetstid inom försäljningslokal under förutsättning att stölden upptäcks av försäkringstagaren eller dennes anställda under pågående handling.

6.2.7 Undantag

Ersättning betalas inte för:

- skada som består av svinn
- skada genom skadegörelse:
 - som orsakas av klotter eller graffiti
 - på *trädgård, tomt och markanläggningar*
 - av hyrestagare eller annan person som har nyttjanderätt till den egendom som skadas
- skada genom rån och överfall då:
 - den skadade egendomen utgörs av *pengar och värdehandlingar* om den eller de som utsätts för *rán* eller *överfall* inte fyllt 18 år (vid rån eller överfall i försäkringslokal gäller dock inte denna åldersgräns)
 - den eller de som utsätts för *rán* eller *överfall* medverkat till skadan
- kostnad för låsändringar till gemensamma utrymmen såsom vind, källare, garage, tvättstuga, trappuppgång, hiss, pannrum och övriga serviceutrymmen i fastigheten.

6.2.8 Högsta ersättning

Ersättning betalas upp till försäkringsbeloppet för respektive egendom enligt avsnitt 4 ovan, dock högst:

- 0,5 pbb för vin och sprit som förvaras fritt i *försäkringslokal*
- 3 pbb för låsändringar i samtliga försäkrade byggnader
- 0,2 pbb per fönster vid tillgrepp av *stöldbegärlig egendom* vid tillgrepp utifrån genom krossat eller uppbrutet fönster utan att ta sig in i *försäkringslokal* (sk. smash and grab), såvida inte fönstrets nedre kant är belägen minst 2 m ovan mark eller annat fast ståplan (t.ex. elskåp eller avsats), eller är särskilt skyddat enligt föreskrifterna i de separata skyddsklassvillkoren.
- 1 pbb för skada genom öppen stöld enligt 6.2.6
- 2 pbb för *rán* och *överfall*, inom eller utanför *försäkringslokal*, avseende *pengar* och *värdehandlingar*
- 10 pbb för *rán* och *överfall*, utanför *försäkringslokal*, avseende annan egendom än *pengar* och *värdehandlingar*.

Ovanstående beloppsbegränsningar gäller om inte annat anges i försäkringsbrevet.

6.3 Vatten

6.3.1 Oförutsedd utströmning

Ersättning betalas för skada till följd av oförutsedd utströmning av:

- vatten eller annan vätska från ledningssystem för vatten, värme och avlopp med därtill anslutna anordningar samt från akvarium
- vatten från invändigt våtutrymme, t.ex. dusch- och badrum, som har golvbrunn och tätskikt för att förhindra utströmning
- olja, vattenånga eller annan vätska från ledningssystem för lokaluppvärmning med därtill anslutna anordningar
- kylmedel eller vätska från kyl- eller frysanläggning
- vatten från grundvattengrop eller brunn vid plötsligt och oförutsett fel på pumpmaskineriet eller vid strömavbrott.

6.3.2 Åtkomst- och återställandekostnad

Vid skada på försäkrad *byggnad* till följd av ersättningsbar oförutsedd utströmning ersätts även kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom *byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som orsakar skadan samt kostnad för återställande efter sådan reparation.

6.3.3 Undantag

Ersättning betalas inte för:

- kostnad för reparation av det fel som orsakar skadan eller för skada på det ledningssystem varifrån utströmningen sker
- kostnad för utbyte av den bristfälliga golv eller väggbeklädnaden med tillhörande tätskikt i våtutrymme genom vilket läckaget uppstår
- skada genom bristande tätskikt i våtutrymme om tätskiktet är äldre än 35 år vid skadetillfället
- skada genom utströmning från dräneringssystem, dagvattenledning, tak, takränna, utvändigt stuprör, altan och parkeringsdäck
- skada genom vatten som vid regn, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag tränger upp ur avloppsledning eller därtill anslutna anordningar, t.ex. handfat, toalettstol eller golvbrunn (se dock 6.1.2)
- förlust av utströmmande vätska eller kylmedel
- skada genom röta, svamp, rost eller annan långtidspåverkan om det inte framgår av omständigheterna att utströmningen skett under den tid försäkringen gällt
- skada genom utströmning från ledningssystem som inte provats och godkänts i vedertagen ordning
- skada på *varor* i kyl- eller frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen.

6.4 Allrisk

6.4.1 Omfattning

Ersättning betalas för plötslig och oförutsedd skada på egendom genom inifrån eller utifrån kommande händelse av annan orsak än sådan som anges ovan i avsnitt 6.1 – 6.3.

Ersättning betalas även för kostnad för lokalisering och friläggning för att möjliggöra reparation av ersättningsbar skada samt kostnad för återställande efter sådan reparation.

6.4.2 Undantag

Ersättning betalas inte för skada:

- genom förmögenhetsbrott, t.ex. tillgreppsbrott, bedrägeri eller förskingring (se dock 6.2)
- genom att egendom kvarglöms, tappas bort eller förläggs
- genom maskinellt lyft av egendom som tillhör annan ägare än försäkringstagaren
- genom vind, nederbörd, snötryck, snöras eller översvämning (se dock 6.1.2)
- genom sprängningsarbete
- genom biologisk inverkan, t.ex. svamp, röta och mögel samt *skadedjur*, t.ex. husbock, hästmyror och andra träskadeinsekter
- genom hus- och sällskapsdjur
- genom sättning i mark eller grundkonstruktion oberoende av orsaken till dessa skadehändelser
- genom trafik med motordrivet fordon för vilket trafikskadelagen (TSL) eller motsvarande utländsk lagstiftning gäller, och där trafikskadeersättning betalas eller hade kunnat betalas
- genom utrinnande smälta
- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering
- genom svinn eller annan förlust som endast kan konstateras vid inventering

- på byggnads- eller montagearbete eller skada som orsakas av sådana arbeten. Undantaget tillämpas inte om skadan uppkommer i samband med att försäkringstagaren med egen personal på *försäkringsställe* utför löpande underhållsarbete eller demontage- och montagearbeten på försäkrad egendom
- vars uppkomst eller omfattning påverkas av ingrepp i bärande konstruktion eller försummat underhåll
- på varor genom temperaturförändring
- genom *datavirus* och skada på eller förlust av *datainformation*, såvida skadan inte är en direkt följd av en ersättningsbar skada på eller förlust av *datamedia*.

Ersättning betalas inte heller för skada som består i:

- förlust av vätska, värme- eller elenergi
- kontamination, förorening, förändring av form, konsistens, struktur, yta, färg eller lukt
- förgasning, förångning och kondens
- förslitning, förbrukning, sprickbildning, utmattning, korrosion (t.ex. rost eller frätning), kavitation, beläggning, avsättning, fuktinträngning eller annan motsvarande långtidspåverkan.

6.4.3 Egendom som inte omfattas

Utöver vad som framgår av 5 (Vad som inte är försäkrat) ovan omfattar försäkringen inte följande egendom:

- *varor* och *kunders egendom* vid skada som uppkommer i samband med produktionsprocessen
- förbrukningsmaterial och *utbytbara verktyg*
- lös egendom som förvaras utomhus eller i *byggnad* utan hela och täta golv, väggar och tak om egendomen inte är avsedd för utomhusbruk
- fundament, murverk, inmurning och infodring
- djur
- kranar och pålningsmaskiner om inget annat anges i försäkringsbrevet
- brunn, simbassäng, spabad, vildmarksbad och liknande.

7. Försäkringsbelopp

7.1 Fullvärdesförsäkring

Fullvärdesförsäkring tillämpas för *byggnad* om detta anges i försäkringsbrevet. Försäkringen är beloppslös. Till grund för fullvärdet ligger ett kalkylbelopp för *byggnad*, vilket fastställs i enlighet med en av försäkringsgivaren tillämpad värderingsmetod.

Försäkringstagaren ansvarar för att uppgifterna om försäkrad byggnad är korrekta.

7.2 Förstariskförsäkring

Vid försäkring med belopp gäller förstarisk. Det innebär att försäkringsbeloppet fastställs oberoende av egendomens värde och att skada ersätts enligt skadevärderingsreglerna, högst intill försäkringsbeloppet. Försäkringstagaren ansvarar för val av försäkringsbelopp.

7.3 Investering och prisändring

Det vid försäkringsperiodens början i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet anses vid varje tidpunkt höjt med det belopp, varmed den försäkrade egendomens värde ökat genom investering eller prisökning.

Sådan värdeökning begränsas dock för varje *försäkringsställe* under försäkringsperioden för:

- fullvärdesförsäkrad *byggnad* till 20 % av premiegrundande kalkylvärde vid senaste förfallodag
- beloppsförsäkrad *byggnad* till 10 % av senast uppgivet försäkringsbelopp
- *maskinerier* till sammanlagt 30 % av senast uppgivet försäkringsbelopp

- *varor* till 10 % av senast uppgivet försäkringsbelopp.

7.4 Index; fullvärdesförsäkrad byggnad

Indexändring av kalkylbeloppet för fullvärdesförsäkrad *byggnad* sker automatiskt vid huvudförfallodagen och beräknas enligt byggkostnadsindex för flerbostadshus.

7.5 Uppgifter för förnyat försäkringsavtal

För beräkning av premien för ny försäkringsperiod ska försäkringstagaren lämna uppgift om ny-, till- eller ombyggnad eller därmed annan jämförbar förbättring av fullvärdesförsäkrad *byggnad*.

8. Säkerhetsföreskrifter

8.1 Allmänt

Den försäkrade svarar gentemot försäkringsgivaren för att de föreskrifter som:

- anges i lagar, förordningar eller myndigheters föreskrifter som meddelas i syfte att förhindra eller begränsa skada
- meddelas av tillverkare, leverantör av tjänst eller vara, besiktningsman eller motsvarande
- anges i försäkringsbrevet och dessa allmänna villkor eller andra särskilda villkor,

följs av:

- den försäkrades företagsledning
- övriga *anställda* hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade
- annan som har att tillse att föreskriften följs.

Om någon som anges ovan inte följer angivna föreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen enligt 8.11 nedan (Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts).

8.2 Samtliga skadehändelser; larm och oanvänd byggnad/lokal

Larm

Föreskriven larmanläggning ska vara aktiverad, i drift och fungerande enligt tillverkarens eller installatörens anvisningar. Vid krav på larmöverföring skall larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

Oanvänd byggnad/lokal

Avstängningsventil till inkommande vatten ska stängas av i byggnad/lokal som står oanvänd.

Byggnad/lokal som står oanvänd ska hållas under regelbunden tillsyn.

8.3 Samtliga skadehändelser; programvara och datainformation

Originalexemplar av programvara ska förvaras på sådant sätt att inte exemplaret och installerade program kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

Säkerhetskopia av modifierad programvara och *datainformation* ska framställas dagligen under arbetsdag. Säkerhetskopia ska vara korrekt och funktionsduglig.

Säkerhetskopia av modifierad programvara, *datainformation* och information som användaren lagrat på *datamedia* ska förvaras skild från originalet på sådant sätt att original och kopia inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

Licensbevis eller licensetikettnummer ska förvaras skilt från installerade program på sådant sätt att licens och program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

8.4 Brand

8.4.1 Brandsläckning och brandlarm

Brandsläckningsredskap och brandlarm ska finnas i den utsträckning som anges av kommunens brand- eller räddningstjänst eller av försäkringsgivaren.

8.4.2 Branddörrar och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering ska vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren, brandluckan eller sektioneringen vid rökutveckling.

Genomföringar och andra öppningar i brandsektionering ska vara tätade med typgodkända brandtättningsmetoder.

8.4.3 Brännbart material som förvaras utomhus

På annan tid än under normal arbets- eller öppettid får inte emballage, avfall eller annat brännbart material förvaras på öppen, olåst lastkaj, under skärmtak eller på annan plats utomhus, t.ex. i öppen, olåst container eller sopkärl, närmare än 6 m från *byggnad*.

8.4.4 Batteriladdning, batterienergilagring och solcellsanläggningar

8.4.4.1 Batteriladdning

Arbetsfordon (ej el- och hybridfordon)

Laddning av batterier till fordon, truckar, städmaskiner och liknande, ska ske på särskilt anordnad laddningsplats utformad i enlighet med Arbetsmiljöverkets gällande föreskrifter och lagar samt Svensk Standard SS-EN 62485-3. Laddning ska ske enligt tillverkarens anvisningar.

Varaktig märkning eller avgränsning ska anordnas på golv minst 1,5 meter från batteriet/fordonets sidor. Brännbart material får inte finnas inom det markerade området om det inte finns avskärmningar med obrännbart material mellan batteriet/fordonet och det brännbara materialet.

Brännbart material får inte finnas inom 4 meters höjd om det inte är avskilt med obrännbart material.

Laddning ska ske med permanent installerad laddare alternativt godkänd mobil laddare.

Om laddning sker i separat laddningsrum får inget brännbart material finnas i detta rum.

Elfordon

Laddning av laddfordon d.v.s. fordon som kan laddas från elnätet t.ex. elbilar och laddhybrider får inte ske i försäkrad produktions- eller lagerbyggnad eller vid upplag. Vid laddning ska fordonet vara placerat minst 6 meter eller längre från produktions- eller lagerbyggnad eller upplag.

Laddningsstation ska uppfylla kraven enligt SS-EN 61851 och vara utförd enligt säkerhetsnivå mod 3 eller mod 4.

Vid installation av laddningsstationer ska Elsäkerhetsverkets föreskrifter och Elinstallationsreglerna SS 436 40 00 följas. Installation ska vara utförd av ett elinstallationsföretag registrerat i Elsäkerhetsverkets register med rätt verksamhetstyp.

Vid begäran ska elinstallationsintyg från elinstallationsföretag gällande utförandet av laddningsstation kunna uppvisas.

8.4.4.2 Batterienergilagringssystem

Installationskrav från batteritillverkaren ska alltid följas och batterier ska följa svensk standard SS-EN IEC 62619, SS-EN IEC 63056 och vid var tid gällande svensk standard som kan komma att appliceras på batterier vid nyinstallation. BMS (Battery Management System) ska finnas installerat för de ingående batterierna och ge larm till personal vid eventuella fel. Utrymmet för batterienergilagring får inte innehålla annan verksamhet, material eller utrustning som inte tillhör batterienergilagringen.

Batterienergilagringen ska förläggas:

I särskilt för ändamålet avsedd byggnad/container:

- förlagd minst 8 meter från annan egendom/byggnad/byggnadsdel
- utrymmet förses med explosionsavlastning/tryckavlastning samt ytterdörr mot det fria
- påkörningsskydd/inhägnad ska finnas runt hela batterienergilagringssystemet om monterat i container
- CO-detektor och rökdetektor ska monteras och vara kopplat till brandlarm.

eller

Utomhus under bar himmel:

- förlagd minst 8 meter från annan egendom/byggnad/byggnadsdel
- Påkörningsskydd/inhägnad ska finnas runt hela batterienergilagringssystemet
- Flamdetektor/värmedetektor ska bevaka batterienergilagringssystemet, detektorn ska vara kopplad till brandlarm.

Eller

I en byggnad innehållande annan verksamhet:

- batterienergilagringssystemet ska utgöra en egen brandcell i lägst EI60
- vara beläget mot yttervägg med tryckavlastning/explosionsavlastning samt ytterdörr mot det fria
- CO-detektor och rökdetektor ska monteras och vara kopplat till brandlarm enligt SBF 110 med vidarekoppling till räddningstjänst/SOS
- Vid energilagringsskapacitet över 100 kWh ska försäkringsgivaren kontaktas

Second life-batterier är inte tillåtna.

8.4.4.3 Solcellsanläggning

Vid installation av solcellsanläggning ska elinstallationsreglerna i SS 436 40 00 samt SEK Handbok 457 Solceller – Råd och regler för elinstallationen, eller vid varje tid gällande motsvarande elinstallationsregler och råd och regler för elinstallation, följas.

Företag som utför elinstallationsarbete på solcellsanläggningar ska vara registrerade i Elsäkerhetsverkets register med rätt verksamhetstyp och medlem i Svensk Solenergi (SSE). Innan solcellsanläggning monteras på tak ska takhållfasthetsutredning göras för att säkerställa att taket uppfyller Boverkets byggregler och Boverkets konstruktionsregler.

Om el från solcellsanläggning lagras i batterilager ska dessa förvaras i egen brandcell (d.v.s. en egen avskild del av byggnaden), som uppfyller lägst brandklass EI 60 alternativt stålcontainer placerad minst 8 meter från byggnaden. Åsk- och överspänningsskydd ska finnas och vara fackmässigt installerat.

8.4.5 Tobaksrökning

Rökning av tobak eller liknande preparat får endast ske på av försäkringstagaren särskild anvisad plats, som även ska ingå i det systematiska brandskyddsarbetet, och i enlighet med gällande lagstiftning. Kärn anpassade för rökning ska finnas.

8.4.6 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning

Elektrisk starkströmsanläggning ska revisionsbesiktigas på försäkringstagarens bekostnad i den omfattning som föreskrivs av Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (EN) eller försäkringsgivaren.

Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

Revisionsbesiktning ska, enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av EN genom av nämnden auktoriserade besiktningsingenjörer.

Intyg om revisionsbesiktning ska utfärdas av besiktningsingenjören. Försäkringstagaren ska på begäran uppvisa intyget för försäkringsgivaren.

Vid revisionsbesiktning påtalade fel och brister ska rättas till av behörig person inom den tid och enligt de anmärkningar som anges i besiktningsingenjörens besiktningsprotokoll.

Den första revisionsbesiktningen ska göras inom ett år efter det att starkströmsanläggningen tagits i bruk. Därefter ska revisionsbesiktning normalt ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna, om inte annan besiktningsfrekvens gäller enligt lag eller föreskrivs av EN eller av försäkringsgivaren.

8.4.7 Heta arbeten

Säkerhetsföreskrifterna för heta arbeten gäller för tillfällig arbetsplats där heta arbeten utförs och fara för brand kan föreligga. Med heta arbeten avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning.

Tillståndsansvarig

Den som avser att bedriva eller låta bedriva heta arbeten på tillfällig arbetsplats (t.ex. ägare eller brukare av fastighet eller total-/ generalentreprenör) ska skriftligen utse en tillståndsansvarig, som ska bedöma om arbetena medför fara för brand.

Om fara för brand bedöms föreligga, får heta arbeten utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige:

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett "Tillstånd/Kontrollista för heta arbeten" eller motsvarande, som ska vara fullständigt ifyllt
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgett detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de heta arbetena.

Säkerhetsregler för heta arbeten Nr 1 – behörighet

Den som ska utföra brandfarliga heta arbeten ska ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som ska vara brandvakt. Behörighetsutbildning ska vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBF:s utbildningskommitté för heta arbeten.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig ska ha motsvarande utbildning och erfarenhet.

Nr 2 – brandvakt

Brandvakt ska utses och finnas på arbetsplatsen – även under arbetsrast – under den tid som de heta arbetena utförs och under den efterbevakningstid – minst en timme – eller annan tid som den tillståndsansvarige angett

i tillståndet.

Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för brand upphört.

Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Nr 3 – brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara ska tillstånd inhämtas av den som är utsedd att vara föreståndare för hanteringen.

Nr 4 – städning och vattning

Arbetsplatsen ska vara städad och vid behov vattnad.

Nr 5 – brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen ska flyttas bort, skyddas genom övertäckning eller avskärmas.

Nr 6 – dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar ska undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara, skyddas och göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Nr 7 – otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen ska vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Nr 8 – släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning ska finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Härmed avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 2 x 6 kg pulver).

Vid takläggning krävs:

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B C (minst 2 x 6 kg) samt brytverktyg, t.ex. pikya, och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, t.ex. vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, ska utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad handbrandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B C (minst 6 kg).

Nr 9 – svetsutrustning

Svetsutrustning ska vara felfri. Acetylenflaska ska vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare ska vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel ska finnas.

Nr 10 – larmning

Räddningstjänsten/brandkåren ska kunna larmas omedelbart. Fungerande telefon ska finnas tillgänglig inom räckhåll.

Den som uppdras att larma ska känna till arbetsplatsens adress.

Nr 11 – torkning och uppvärmning

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning av gas, ska lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Nr 12 – torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300° C.

Nr 13 – smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt ska utrustningen uppställas, hanteras och tillses enligt SBF:s "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger".

8.4.8 Fordon som drivs med förbränningsmotor

Fordon som drivs med förbränningsmotor (t.ex. motorfordon, traktor, motorredskap, terrängmotorfordon) får i för arbetet nödvändig omfattning införas eller användas i försäkringslokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats som är avskild från försäkringslokalen eller upplaget i övrigt,
- permanenta lastnings-, lossnings- och laddningsplatser försetts med brandsläckningsredskap,
- fordonet är försett med batterifrånsljare och är spänningslöst då det inte används,
- fordonet, om omgivande miljö är brandfarlig, är försett med helautomatisk släckanläggning enligt SBF 127,
- arbete på fordon så som svetsning, lödning, bearbetning med snabbgående verktyg eller annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning inte förekommer i lokalen.

Motordrivet fordon får inte garageras i produktions- eller lagerlokal eller upplag utan vårt medgivande. Ett medgivande från försäkringsgivaren frångår inte den försäkrade ansvaret för säkerheten i byggnader och verksamheter.

Dessa säkerhetsföreskrifter gäller dock inte om den normala verksamheten i försäkringslokalen är reparation/service av fordon och lokalen är anpassad för sådant ändamål.

8.5 Inbrott

8.5.1 Krav på mekaniskt inbrottsskydd

Säkerhetsföreskrifterna gällande mekaniskt inbrottsskydd indelas i tre skyddsklasser.

Vid förvaring på *försäkringsställe* gäller krav på lägst skyddsklass 1 för respektive *försäkringslokal* om inte högre skyddsklass anges i försäkringsbrevet.

Vid förvaring i försäkringstagarens, dennes arbetstagares eller ombuds bostad som inte anges som *försäkringsställe* i försäkringsbrevet – gäller krav på att ytterdörr är låst och öppningsbara fönster är stängda och reglade inifrån.

Vid tillfällig förvaring på annan plats gäller krav på skyddsklass 1, om inte högre skyddsklass anges i försäkringsbrevet.

Vid tillfällig förvaring av *stöldbegärlig egendom* i försäkringstagarens, dennes arbetstagares eller ombuds bostad eller på annan plats, gäller samma krav som på ordinarie förvaringsplats.

Säkerhetsföreskrifterna gällande mekaniskt inbrottsskydd presenteras inte i detta avsnitt utan i särskilda separata villkor. Av försäkringsbrevet framgår såväl skyddsklass som tillämpligt villkor.

8.5.2 Hantering av nyckel, kort, kod och låskombination

Nyckel, kort, kod och låskombination till *byggnad* eller *försäkringslokal* ska handhas och förvaras på betryggande sätt och får inte vara märkt eller placerad så den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt att den är lättillgänglig för obehörig.

I nyckelskåp eller nyckeltub får endast förvaras nyckel som uteslutande går till allmänt utrymme såsom pannrum, soprum eller liknande, vilket är betryggande avskilt från annan lokal.

Lås, kod, låskombination eller nyckel ska omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel eller kort eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

Nyckel till *inbrottsskyddad förvaringsenhet* får inte förvaras på samma *försäkringsställe* som förvaringsenheten utan ska istället förvaras i:

- låst lokal på annan plats som uppfyller samma krav på inbrottsskydd som gäller för det *försäkringsställe* där stölden eller skadegörelsen sker, eller
- låst bostad på *försäkringsställe* då den som haft hand om nyckeln vistas där, eller
- låst bostad på annan plats än *försäkringsställe*.

8.6 Rån och överfall

8.6.1 Hantering av pengar och värdehandlingar inom försäkringslokal på försäkringsställe

Den som hanterar *pengar och värdehandlingar* inom *försäkringslokal* på *försäkringsställe* ska ha fyllt 18 år, såvida inte annan anställd som uppnått samma ålder samtidigt vistas i *försäkringslokalen*.

8.6.2 Hantering av pengar och värdehandlingar samt viss stöldbegärlig egendom utanför försäkringslokal

Den som transporterar *pengar och värdehandlingar* utanför *försäkringslokal* ska ha fyllt 18 år.

Om värdet av:

- *pengar och värdehandlingar*, eller
- *stöldbegärlig egendom*, som helt eller delvis består av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar, konstverk eller klockor avsedda att bäras

överstiger 2 *pb* gäller dessutom att egendomen ska transporteras:

- i en *godkänd* värdetransportväska, som är låst med nyckel som inte får medföras av transportören, eller
- gemensamt av minst två personer som båda fyllt 18 år.

8.7 Transport

För att förhindra skada på eller stöld av egendom som transporteras i fordon ska:

- egendomen packas och stuvas på ett för transporten lämpligt sätt
- fordonet vid kortare uppehåll, t.ex. i samband med måltider eller vid i- och urlastning, vara låst och fönster vara stängda. För *stöldbegärlig egendom* gäller dessutom att egendomen ska förvaras i insynsskyddat utrymme
- egendomen, vid annat uppehåll än ovan nämnt, tas ur fordonet om inte detta är inlåst i lokal som uppfyller gällande skyddsklass.

Föreskrivet fordonslarm ska vara aktiverat, i drift och fungerande enligt tillverkarens eller installatörens anvisningar.

8.8 Skadegörelse på och stöld av lös egendom

Lös egendom ska tas omhand och övervakas med normal aktsamhet. Detta innebär bl.a. att den försäkrade ska vara uppmärksam på risken för skadegörelse och stöld samt ha den tillsyn över egendomen som förhållandena kräver för att skada ska förhindras.

8.9 Snötryck och snöras

För att förhindra skada genom snötryck och snöras ska den försäkrade undanröja snö på tak. Vid extrem nederbördsmängd, plötsliga väderomslag eller andra extrema väderförhållanden ska röjning ske vid första möjliga tillfälle.

8.9.1 Snöröjning på tak

För att förhindra skada på takets underlag ska den försäkrade eller annan som utför arbete för den försäkrades räkning använda hjälpmedel eller verktyg som är lämpliga. Vald arbetsmetod skall medföra minsta möjliga skaderisk, om vassa verktyg dock krävs för arbetets utförande ska beställaren underrättas om skaderisken med arbetsmetoden på ett tydligt sätt.

8.10 Vattenskador

8.10.1 Skydd mot frysning

För att förhindra skada genom frysning ska installation för vatten eller annan vätska ha tillräcklig isolering, och temperaturen i försäkringslokal ska vara tillräckligt hög.

Om försäkringslokal under den kalla årstiden lämnas utan tillräcklig uppvärmning och tillsyn ska ledningsnätet och till det anslutna installationer tömmas på vatten.

8.10.2 Utförande av vissa installationer och tätskikt

Invändig installation för regn- och smältvatten, tätskikt i våtutrymme samt övriga installationer för vatten eller annan vätska ska vara utförda enligt Boverkets byggregler eller de branschregler som gäller/gällde vid tidpunkten för installation eller reparation. Arbetet ska utföras av legitimerad personal.

8.10.3 Skydd av varor i källarlokal

Varor i källarlokal ska vara upplagade minst 10 centimeter över golvet.

8.11 Påföljd när säkerhetsföreskrift inte följts

Om säkerhetsföreskrift inte följts görs ett avdrag från den sammanlagda ersättning som annars hade betalats. Vid allvarlig försummelse kan ersättningen helt utebli.

Avdraget kan minskas eller helt tas bort om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften hade följts, om den som har tillsyn över att föreskriften följts inte kan lastas för att den åsidosatts eller om särskilda skäl finns med hänsyn till försummelsens art eller omständigheterna i övrigt.

Avdraget är dock alltid:

- begränsat till 30 %, dock lägst 1 pbb och högst 10 pbb, om föreskrifterna gällande brand i 8.4 inte följts, med undantag för om föreskrifterna gällande revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning i punkt 8.4.6 inte följts. I detta fall är avdraget begränsat till 50 %, dock lägst 1 pbb och högst 50 pbb.
- 100 % om föreskrifterna gällande mekaniskt inbrottsskydd i 8.5.1 inte följts.
- 100 % om föreskrifterna gällande snöröjning i 8.9 inte följts.

Vid försummelse att följa övriga säkerhetskrav görs avdrag enligt stycke ett och två ovan.

8.12 Samtidig skada

Vid samtidig egendoms- och avbrottskada begränsas påföljden gemensamt till det beloppsavdrag i egendoms- eller avbrottsförsäkringen som är högst.

Om avdraget i egendomsförsäkringen är 100 % tillämpas även 100 % avdrag i avbrottsförsäkringen.

9. Åtgärder vid skada

9.1 Räddningsplikt

Den försäkrade ska efter förmåga:

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat

- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad och oskadad egendom
- bevara den rätt försäkringsgivaren kan ha mot den som är ersättningsskyldig med anledning av skadan, exempelvis genom att reklamera och framställa skadeståndskrav inom avtalade eller lagstadgade tidsfrister gentemot en avtalspart eller en förmodad skadevällare.

Om den försäkrade uppsåtligen eller av grov vårdslöshet inte fullgjort sin räddningsplikt enligt ovan och det medfört skada för oss, kan ersättningen minskas eller helt utebli. Detsamma gäller om den försäkrade åsidosatt sina skyldigheter med vetskap om att det innebar en betydande risk för att skada skulle inträffa.

Om den försäkrade efter det att skada inträffat avstått från sin rätt till ersättning från den som är ersättningsskyldig med anledning av skadan, begränsas vår ersättningsskyldighet i motsvarande mån och redan utgiven ersättning ska återbetalas till oss.

Den försäkrade svarar gentemot oss för att räddningsplikten iakttas av:

- den försäkrades företagsledning
- övriga *anställda* hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

9.1.1 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligen åsidosatt sin räddningsplikt enligt 9.1 och det kan antas ha varit till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till ett skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats, eller till fullständig befrielse från ersättningsskyldighet. Detsamma gäller om den försäkrade åsidosatt sin räddningsplikt med vetskap om att det innebar en betydande risk för att skada skulle inträffa, eller om räddningsplikten annars åsidosatts genom grov vårdslöshet.

Om den försäkrade efter det att skada inträffat avstått från sin rätt till ersättning från den som är ersättningsskyldig med anledning av skadan, begränsas försäkringsgivarens ersättningsskyldighet i motsvarande mån och redan utgiven ersättning ska återbetalas till försäkringsgivaren.

Den försäkrade svarar gentemot försäkringsgivaren för att räddningsplikten iakttas av:

- den försäkrades företagsledning
- övriga anställda hos den försäkrade
- entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

9.2 Skadeanmälan, preklusion och preskription

Försäkringsfall som kan medföra förlust eller kostnad ska anmälas så snart som möjligt efter inträffat försäkringsfall.

Om den försäkrade åsidosätter skyldigheten att anmäla försäkringsfall och om försummelsen medför skada för försäkringsgivaren, kan den ersättning som annars skulle ha betalats helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste dock alltid framställas till försäkringsgivaren inom ett år från tidpunkten när skada upptäckts. Om anspråk inte framställs inom denna tid, går rätten till försäkringsskydd förlorad. Om preskription av rätten till ersättning samt föreläggande om att väcka talan, se de allmänna avtalsbestämmelserna, SVAA.

9.3 Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning

Den försäkrade är skyldig att:

- bistå försäkringsgivaren vid skadeutredningen, lämna upplysningar och på begäran styrka och specificera ersättningskravet, tillhandahålla verifikationer, bevis, originalkvitton och andra handlingar som behövs för att bedöma vårt ansvar, egendomens värde och ersättningens storlek
- i rimlig omfattning spara dokumentation i form av t.ex. ritningar, instruktioner, avtal och liknande handlingar, så att de på begäran kan uppvisas för försäkringsgivaren

- spara skadad egendom och på begäran överlämna denna till försäkringsgivaren
- vid stöld, inbrott, *rån*, *överfall* eller andra brott snarast polisanmäla händelsen och skicka anmälan till försäkringsgivaren
- överlämna eventuella förundersökningsprotokoll och domar till försäkringsgivaren
- låta försäkringsgivaren besikta skadad egendom
- följa våra anvisningar om metod för återställande eller sanering, val av inköpsställe, leverantör eller reparatör.

Underlåter den försäkrade sina skyldigheter enligt ovan är vårt ansvar begränsat till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts. Observera även de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA om oriktiga uppgifter i samband med skada.

Försäkringsgivaren har inget ansvar för åtaganden av inköpsställe, leverantör eller reparatör, och även om anvisningar getts i denna del är försäkringstagaren alltid beställare.

Om den försäkrade utan vårt tillstånd medger krav eller betalar ersättning är försäkringsgivaren fria från ansvar, om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

10. Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

10.1 Värdering av skada på byggnad och byggnadsdel

10.1.1 Byggnad som återställs

Med återställande avses reparation, återuppförande eller anskaffande av lika ändamålsenlig *byggnad* för samma ändamål. Vid skada på *byggnad* som återställs värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa *byggnad* med samma utförande, men med användande av rationella metoder och material.

Återställandet måste vara slutfört senast inom två år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder som inte beror på den försäkrade, får tiden två år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst tre år från skadedagen.

Om *byggnad* eller byggnadsdel vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva återanskaffningsvärdet, värderas skadan till kostnaden för återställande, dock högst till det pga ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

Om återställande sker på annan plats värderas skadan högst till vad det skulle ha kostat att reparera eller återuppföra den skadade byggnaden på ursprunglig grund.

Återställandekostnaden minskas med värdeökning till följd av förhöjd ändamålsenlighet av annan orsak än ändrad belägenhet.

Kan utan väsentlig olägenhet återställande ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

I skadekostnaden inräknas inte värdeminskning som egendomen efter reparation möjligen kan anses ha genomgått till följd av skadan.

10.1.2 Byggnad med kulturell särart

Försäkringen omfattar även den merkostnad som föranleds av att skadad *byggnad* eller byggnadsdel på grund av sin *kulturella särart* inte kan återställas på ett rationellt sätt beträffande metoder och material.

Skadan värderas till kostnaden för att utan dröjsmål återställa den skadade *byggnaden* med motsvarande tidsenligt material och utförande samt eventuell konstnärlig utsmyckning som före skadan i den mån detta är möjligt och skäligt.

För dessa kostnader betalas ersättning med maximalt 10 pbb.

10.1.3 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om återställande av *byggnad* hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift är den försäkrade även berättigad till ersättning för restvärdet av kvarvarande delar.

Den försäkrade är skyldig att följa våra anvisningar och på vår bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av *byggnad* inte kan användas.

10.1.4 Merkostnad till följd av myndighetskrav eller ändrade byggnormer

Försäkringen omfattar även den merkostnad som föranleds av att skadad *byggnad* till följd av myndighetskrav eller byggnorm avseende:

- brandskyddsregler
- energihushållningsregler
- regler för funktionshindrade
- krav på sophantering, skyddsrum eller arbetsmiljö

måste ges en annan konstruktion eller utförande än före skadan.

Försäkringen ersätter dock inte kostnader för förelägganden som utfärdats före skadan eller som oavsett skadan skulle ha uppkommit inom två år från skadedagen.

För dessa kostnader betalas ersättning med maximalt 10 pbb.

10.1.5 Värdering av skada på byggnadsdel

Vid skada på byggnadsdel görs avdrag för värdeminskning på varje byggnadsdel (installation, ytbeklädnad etc.) för sig enligt tabellen i punkt 12. Åldern räknas från den tidpunkt då byggnadsdelen första gången togs i bruk eller byttes ut, till den tidpunkt som infaller omedelbart innan skadetillfället.

Avdrag görs på samtliga kostnader för material och arbete avseende lokalisering, friläggning och återställande. Avdrag görs dock inte på sådana kostnader som avses i punkt 11.2 för röjning och räddning.

Vid skada på målning, tapetsering samt annan vägg- eller golvbeklädnad räknas ytorna i varje rum som en byggnadsdel.

Avdraget är högst 80 % för varje byggnadsdel som före skadan var funktionsduglig. Avskrivningstakten och avdraget kan vara högre, ända upp till 100 %, för byggnadsdel som redan var skadad eller bristfällig, vars underhåll varit eftersatt eller som utsatts för onormalt slitage. Detta gäller även för byggnadsdel som inte anges i tabellen.

10.1.6 Byggnad som inte återställs

Repareras eller återuppförs inte den skadade *byggnaden* eller anskaffas inte annan *byggnad* för samma ändamål inom två år från skadedagen, värderas skadan till skillnaden mellan *byggnadens marknadsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

10.2 Värdering av skada på maskiner och inventarier

10.2.1 Maskiner och inventarier som återställs

Med återställande avses reparation eller anskaffande av föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag för samma ändamål. Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Återställande ska ske senast inom två år från skadedagen.

Om föremålet vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage, omodernitet eller minskad användbarhet på grund av nya produkter eller ny teknik med mer än halva *återanskaffningsvärdet* värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det pga. ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

I skadekostnaden inräknas inte värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha genomgått till följd av skadan.

Utökas i samband med återställande skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, ska skälig hänsyn tas till detta vid värderingen.

10.2.2 Speciella värderingsregler för viss egendom

Modeller, utbytbara verktyg, formar och mönster

Skadan värderas till den kostnad som inom två år läggs ned på att återställa föremålen. *Inaktuella föremål* värderas till högst 25 % av återställandekostnaden.

Motordrivna fordon och släpfordon

Vid skada på motordrivet fordon och släpfordon samt fast monterad utrustning på eller i dessa fordon värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till *marknadsvärdet*.

Övriga maskiner och inventarier

Vid skada på de maskiner och inventarier som anges i punkt 12 värderas skadan till kostnaden för återställandet. Från den sammanlagda återställandekostnaden, dvs kostnaden för ut- och inmontering, material, arbete och transport, görs avdrag för värdeminskning enligt tabellen i punkt 12.

Åldern räknas från den tidpunkt då egendomen första gången togs i bruk eller byttes ut, till den tidpunkt som infaller omedelbart innan skadetillfället.

Avdraget är högst 80 % för egendom som före skadan var funktionsduglig. Avskrivningstakten och avdraget kan vara högre, ända upp till 100 %, för egendom som redan var skadad eller bristfällig, vars underhåll varit eftersatt eller som utsatts för onormalt slitage.

10.2.3 Maskiner och inventarier som inte återställs

Återställs inte skadat föremål inom två år från skadedagen värderas skadan till skillnaden mellan föremålets *marknadsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

10.3 Värdering av varor

Skadan värderas till *varornas* värde enligt nedan med avdrag för eventuella restvärden och inbesparade kostnader.

10.3.1 Varor anskaffade för försäljning

Varor som den försäkrade anskaffat för försäljning värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya *varor* av samma slag. Har *varornas* värde minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

10.3.2 Varor som den försäkrade tillverkat

Varor som den försäkrade tillverkat eller som är under tillverkning värderas till *tillverkningskostnaden* vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket de då hade kunnat säljas.

10.3.3 Varor som är sålda och färdiga för leverans

Varor sålda och färdiga för leverans värderas – om leverans inte kan fullgöras med andra varor – till det avtalade försäljningspriset.

10.4 Värdering av övrig egendom

10.4.1 Arbetstagares egendom

Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler. Skada på *arbetstagares egendom* i övrigt värderas efter de regler som gäller för respektive objekttyp om egendomen hade tillhört den försäkrade.

10.4.2 Kunders egendom

Skadan värderas efter de regler som gäller för respektive *objekttyp* om egendomen hade tillhört försäkringstagaren, t.ex. maskiner och inventarier eller varor.

10.4.3 Ritningar, arkivalier och datainformation

Skadan värderas till skäliga kostnader för att inom två år från skadedagen återställa den information som förlorats och som är nödvändig för rörelsens fortsatta verksamhet.

10.4.4 Trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag

Skadan värderas till vad det kostar att återställa *trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag*. Vid nyplantering av buskar och träd betalas ersättning endast för plantor som normalt saluförs i handelsträdgårdar eller plantskolor.

10.4.5 Pengar och värdehandlingar

För *pengar* och sådana värdehandlingar som inte kan återställas värderas skadan till kontantvärdet vid skadetillfället. För övriga värdehandlingar värderas skadan till de skäliga kostnader som inom två år från skadedagen läggs ned på återställandet.

11. Ersättningsregler

Försäkringen är inte avsedd att bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre.

Observera även ersättningsreglerna i de allmänna avtalsbestämmelserna, SVAA.

11.1 Ersättningsposter och avdrag

Ersättning lämnas för

- skada värderad enligt skadevärderingsreglerna i 10 och 12, vid förstarisikförsäkring dock högst med försäkringsbeloppet
- röjningskostnad enligt 11.2.1
- räddningskostnad enligt 11.2.2

med avdrag för

- självrisk enligt 11.3
- eventuell underförsäkring enligt 11.5
- mervärdesskatt enligt 11.7
- eventuell påföljd enligt försäkringsavtalet och/eller försäkringsavtalslagen (2005:104), till exempel när upplysningsplikt eftersatts eller när säkerhetsföreskrifterna inte följs enligt 8 Säkerhetsföreskrifter.

För byggnad med fullvärdesförsäkring ersätts röjnings- och räddningskostnad även om försäkringsbeloppet därigenom överskrids.

Vid förstariskförsäkring begränsas den sammanlagda ersättningen för skada, röjnings- och räddningskostnader till försäkringsbeloppet.

11.2 Röjnings- och räddningskostnader

11.2.1 Röjningskostnader

Ersättning betalas för kostnad för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering av försäkrad egendom efter sådan skada som omfattas av försäkringen under förutsättning att kostnaden uppkommer inom ett år från skadetillfället.

11.2.2 Räddningskostnader

Ersättning betalas för den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt 9.1 (Räddningsplikt) om skadan omfattas eller skulle ha omfattats av försäkringen och kostnaderna med hänsyn till omständigheterna är skäliga.

I samband med sådan egendomsskada som omfattas av försäkringen betalas även ersättning för skada som uppkommer genom att försäkrad egendom vid skälig räddningsåtgärd skadas, förkommer eller stjäls. Ersättning betalas dock inte om kompensation kan erhållas från annat håll.

11.2.3 Högsta ersättning

Vad gäller fullvärdesförsäkrad byggnad betalas ersättning för kostnader nedlagda på röjning och räddning sammanlagt med högst 10 % av byggnadens kalkylbelopp eller tekniska värde fastställt enligt av försäkringsgivaren tillämpad värderingsmetod.

11.3 Självrisk

11.3.1 Grundsjälvrisk

Vid varje skadetillfälle dras från den sammanlagda ersättningen för skada och eventuell röjning och räddning den grundsjälvrisk som anges i försäkringsbrevet.

11.3.2 Tilläggssjälvrisk

Vid varje skadetillfälle dras, utöver den avtalade grundsjälvrisken, en tilläggssjälvrisk på:

- 0,5 pbb vid naturskador enligt 6.1.2
- 0,5 pbb vid skada till följd av oförutsedd utströmning enligt 6.3 genom tätskikt med anslutningar och genomföringar
- 0,5 pbb vid skada till följd av oförutsedd utströmning enligt 6.3 från ledningssystem eller anslutna anordningar:
 - som är äldre än 20 år
 - i byggnad som står oanvänd
 - om utströmningen är en följd av frysning
- 2 pbb vid skada enligt 6.4 orsakad av motordrivnet fordon då trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lag inte gäller.

11.3.3 Flera samtidiga skador

Vid flera skador som inträffar vid samma skadetillfälle dras en självrisk för varje försäkringsställe.

11.4 Kostnader som inte ersätts

11.4.1 Kostnader för forceringsåtgärder

Ersättning betalas inte för merkostnader som beror på forceringsåtgärder, till exempel övertidsarbete, inköp till överpris eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

11.4.2 Kostnader för medverkan i skaderegleringen

Försäkringen ersätter inte kostnader för den försäkrades medverkan i skaderegleringen enligt 9.3, och inte heller kostnader för anlitande av utomstående experter såsom ekonomer, jurister eller tekniker, om inte annat avtalats.

11.5 Underförsäkring

11.5.1 Fullvärdesförsäkring av byggnad

Om uppgifterna i värderingsunderlaget för *byggnad* inte överensstämmer med förhållandena vid skadetillfället och för låg premie betalats föreligger underförsäkring. Ersättning betalas då endast för så stor del av skadan som svarar mot förhållandet mellan betald premie och den premie som skulle ha betalats.

11.5.2 Förstarisikförsäkring

Ersättning betalas enligt gällande skadeersättningsregler upp till försäkringsbeloppet utan att underförsäkring åberopas.

11.5.3 Omsättningsbaserad försäkring

Underförsäkring föreligger om den angivna omsättningen exklusive mervärdesskatt understiger verklig omsättning exklusive mervärdesskatt enligt det senaste avslutade räkenskapsåret före begynnelse dagen.

För nystartade företag som vid försäkringsperiodens början saknar ett avslutat räkenskapsår, gäller att underförsäkring föreligger om den budgeterade omsättningen exklusive mervärdesskatt vid försäkringsperiodens början var felaktig med hänsyn till de omständigheter som var kända vid beräkningstillfället.

Ersättning betalas då endast för så stor del av skadan som svarar mot förhållandet mellan angiven omsättning och verklig omsättning.

11.5.4 Röjnings- och räddningskostnad vid underförsäkring

Vid underförsäkring betalas röjnings- och räddningskostnader i samma proportion som egendomsskadan.

11.6 Inteckningshavare

För den som har förmånsrätt i fast egendom eller tomträtt gäller bestämmelserna i lag om säkerhetsrätt i försäkringsersättning.

Vid fullvärdesförsäkring av *byggnad* beräknas värdet enligt av försäkringsgivaren tillämpad värderingsmetod omedelbart före skadetillfället.

11.7 Mervärdesskatt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

11.8 Skadeersättningsregler i övrigt

Försäkringsgivaren har rätt att avgöra om skadan ska ersättas kontant eller genom att låta återuppbygga, återanskaffa eller reparera skadad egendom.

Försäkringsgivaren är inte skyldiga att ta hand om skadad egendom men har rätt att efter att ha lämnat ersättning för den skadade egendomen helt eller delvis överta äganderätten till denna.

Kommer egendom för vilken ersättning betalats till rätta ska egendomen snarast ställas till vårt förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar erhållen ersättning.

11.9 Tidpunkt för betalning av ersättning och ränta

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom enligt 9.3.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

Om myndighets förbud att återuppföra skadad *byggnad* överklagats och försäkringsgivaren pga detta väntat med att betala ut ersättning, ska ersättningen istället betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren fått kännedom om att överklagandet inte medfört ändring.

Om polisutredning eller beslut av domstol eller skiljemän avvaktas, ska ersättning betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren fått utredningen eller beslutet. För den tid som utbetalningen fördröjts genom detta betalas ränta enligt Riksbankens referensränta.

Om ersättning betalas senare än vad som anges ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Sådan ränta betalas dock inte om räntebeloppet understiger 1 % av *pbb*. Försäkringsgivaren betalar inte heller ränta som beror på den försäkrades dröjsmål med att fullgöra vad som åligger honom enligt 9.3.

12. Tabell för värdeminskningssavdrag

	Antal år utan avdrag	Avdrag per påbörjat år därefter
Byggnadsdelar		
Installation och maskinell utrustning		
- rörsystem och vattenradiatorer	20 år	5 %
- varmvattenberedare och expansionskärl	5 år	8 %
- värmepanna	8 år	8 %
- värmepump inkl kompressor	3 år	10 %
- kyl- och frysanläggning inkl kompressor	3 år	10 %
- värmekulvert och servisledning	10 år	5 %
- solfångare och vindkraftverk	5 år	8 %
- hushållsmaskiner	2 år	10 %
- elinstallationer och -ledningar samt ledningar för tele, dator och TV	25 år	5 %
- elslingor i golv	5 år	8 %
- hiss	25 år	5 %
- larmanläggning	5 år	8 %
- övriga installationer och annan maskinell utrustning	5 år	8 %
- sanitetsgods	20 år	5 %
Radio- och TV-antenn (även parabol), markis, persienner	5 år	10 %
Målning, tapetsering och annan väggbeklädnad (ej våtrum)	5 år	8 %

Köksinredning och garderober	20 år	5 %
Golvbeläggning (ej våtrum)		
- sten, keramik, trä och parkett	25 år	2 %
- textil	5 år	8 %
- övrigt material	10 år	5 %
Våtrumsbeklädnad inkl. tätskikt		
- golv- och väggmatta	5 år	8 %
- keramiska plattor, natur- och sjösten	10 år	5 %
- övrigt material och utförande samt målning	5 år	10 %
Duk i plasthall och tält	1 år	15 %
Takbeläggning		
- papp, duk, plast och gummi	10 år	8 %
- plåt, tegel och betong	20 år	5 %
- övrigt material	25 år	5 %
Skorsten		
- stål och plåt	5 år	8 %
- annat material	25 år	2 %
Maskiner och inventarier		
Datorer med utrustning (ej avdrag på installationskostnad)	1 år	20 %
Värmepump inkl kompressor	3 år	10 %
Kyl- och fryskompressor	3 år	10 %
Hushållsmaskiner	2 år	10 %
Duk i plasthall och tält	1 år	15 %
Eldrivna verktyg och mindre maskiner	2 år	20 %
Motordrivna maskiner, t.ex. kompressor, byggtork och hiss	2 år	10 %
Slitdelar till förbränningsmotor, t.ex. lager och kolvar	1 år	20 %
Växlar och transmissionsutrustning	5 år	5 %
Bod och container	5 år	10 %
Kretskort, elektronik, och elektroniska styrsystem	5 år	10 %
Akkumulatorer	1 år	5 %
Lindningar, inkl följdskada på plåtar, till:		

- Transformator	12 år	3 %
- Generator	12 år	4 %
- Motor	8 år	5 %

AVBROTTSFÖRSÄKRING

inklusive extrakostnader och hyresförlust. Försäkringen ingår om det anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för:

- försäkringstagaren
- annan i försäkringsbrevet angiven försäkrad såsom innehavare av försäkrad rörelse.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrott, extrakostnader och hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden till följd av ersättningsgill skada enligt 5, som inträffar under försäkringstiden.

3. Ansvarstid

Ansvarstiden är 12 månader om inget annat anges i försäkringsbrevet, och räknas från den tidpunkt då skada inträffar enligt 5.

4. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för avbrott, extrakostnader och hyresförlust som uppkommer i den försäkrade rörelsen till följd av:

- ersättningsgill skada enligt Egendomsförsäkring punkt 6 som inträffar på försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet
- ersättningsgill skada under transport enligt Egendomsförsäkring punkt 3.3
- oförutsett stopp i tillförseln av el, gas, vatten, värme, tele-, radio-, tv- eller datakommunikation som inträffar inom Sverige
- att leveransavtal inte kan fullföljas pga. att ersättningsgill skada enligt Egendomsförsäkring punkt 6 inträffar inom Norden hos kund eller leverantör (kund- eller leverantörsavbrott).

5. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för:

- förlust av täckningsbidrag för försäkrad verksamhet genom ersättningsgill inskränkning i den försäkrade rörelsen (avbrott)
- rimliga extrakostnader till följd av ofrånkomliga åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte inträffat (extrakostnader)
- bortfall av hyresintäkt hänförlig till uthyrd lägenhet eller lokal i egendomsförsäkrad byggnad ägd av försäkringstagaren (hyresförlust) till följd av:
 - skada som är ersättningsgill enligt Egendomsförsäkring punkt 6, även om ersättning inte betalas för egendomsskadan därför att leverantör eller annan är ansvarig pga. skriftligt avtal eller garanti
 - oförutsett stopp i tillförseln av el, gas, vatten, värme, tele-, radio-, tv- eller datakommunikation genom händelse som inte i förväg är planlagd

- att tillträde till den försäkrade verksamheten hindras genom avspärrning som beordras av Räddningstjänst eller Polismyndighet under förutsättning att avspärrningen uppkommit genom en händelse som inte i förväg är planlagd
- att leveransavtal inte kan fullföljas pga. att ersättningsgill skada enligt Egendomsförsäkring punkt 6 inträffar inom Norden hos kund eller leverantör med vilken försäkringstagaren har ett gällande skriftligt avtal (kund- eller leverantörsavbrott). Försäkringen gäller inte för längre tid än den för leveransavtalet återstående avtalstiden.

6. Vad försäkringen inte gäller för

Utöver undantagen i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA, betalas ersättning inte för avbrott, extrakostnader eller hyresförlust som:

- beror på den försäkrades ekonomiska förhållanden, t.ex. bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist
- orsakas av att skadad egendom inte återställs inom rimlig tid eller av att den försäkrade inte utan dröjsmål vidtar lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla driften
- utgörs av vite pga försenad/utebliven leverans eller liknande
- uppkommit på grund av förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess återställande till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets beslut.

7. Försäkringsbelopp och högsta ersättning

7.1 Försäkringsbelopp

Det i försäkringsbrevet angivna försäkringsbeloppet utgör den högsta sammanlagda ersättningen vid varje skadehändelse för avbrott, extrakostnader och hyresförlust vid 12 månaders *ansvarstid*.

Vid annan ansvarstid omräknas försäkringsbeloppet proportionellt i förhållande till den valda tiden.

Ersättning utgår aldrig längre än under *ansvarstiden* med avdrag för karenstid.

7.2 Högsta ersättning

Den sammanlagda ersättningen för avbrott, extrakostnader och hyresförlust är vid varje skadehändelse begränsad till:

- 70 *pbb* vid, ras och lavin
- 10 *pbb* vid översvämning
- 10 *pbb* vid allriskskada
- 10 *pbb* vid stopp i tillförseln av el, gas, vatten, värme, tele-, radio-, tv- eller datakommunikation
- 10 *pbb* vid avspärrning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet
- 5 *pbb* vid skada som inträffar under transport.

Beloppsgränserna gäller oavsett ansvarstiden.

Högsta ersättning för kund- och leverantörsavbrott är 10 *pbb* om inte annat anges i försäkringsbrevet.

7.3 Uppgifter för förnyat försäkringsavtal

För beräkning av förnyat försäkringsavtal ska försäkringstagaren lämna uppgift om vid tidpunkten för uppgiftslämnandet kända värden avseende:

- omsättning enligt det senaste avslutade räkenskapsåret före begynneldagen
- täckningsbidrag enligt det senaste avslutade räkenskapsåret före begynneldagen.

8. Säkerhetsföreskrifter

För denna försäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter, och påföljdsbestämmelser vid försummelse att följa säkerhetsföreskrifterna, som enligt Egendomsförsäkring 8.

9. Räddningsplikt

För denna försäkring gäller samma regler om räddningsplikt, och påföljdsbestämmelser vid åsidosättande av räddningsplikten som enligt Egendomsförsäkring 9.1. Där framgår också vilka som är skyldiga att iakttä räddningsplikten.

Därutöver ska den försäkrade efter förmåga utan uppskov vidta lämpliga åtgärder, även av provisorisk art, för att återuppta eller upprätthålla driften av den försäkrade verksamheten.

Den försäkrade är också skyldig att efter förmåga bereda sådana arbetstagare, som genom skadan blivit sysslolösa, annan produktiv sysselsättning än de ordinarie arbetsuppgifterna.

10. Skadeanmälan, preklusion och preskription

För denna försäkring gäller samma regler om skadeanmälan som enligt Egendomsförsäkring 9.2, första och andra stycket.

Anspråk på ersättning för avbrott eller hyresförlust måste framställas till försäkringsgivaren inom ett år från utgången av ansvarstiden. Vid anspråk på ersättning för extrakostnader måste anspråket framställas inom ett år från tidpunkten när de första kostnaderna uppkom för den försäkrade. Om anspråk inte framställs inom denna tid, går rätten till försäkringsskydd förlorad.

Om preskription av rätten till ersättning samt föreläggande om att väcka talan, se de allmänna avtalsbestämmelserna, SVAA.

11. Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning

För denna försäkring gäller samma regler om skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning som enligt Egendomsförsäkring 9.3.

12. Skadevärderingsregler

Skada regleras efter ansvarstidens slut. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt nedan med tillägg för eventuella räddningskostnader enligt 13.2.

12.1 Förlust av täckningsbidrag

12.1.1 Täckningsbidrag under jämförelseperioden

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden. Jämförelseperioden börjar 12 månader före den dag egendomsskadan eller annan i punkt 5 angiven händelse inträffat. Vid annan ansvarstid justeras jämförelseperioden i motsvarande mån.

12.1.2 Förväntat täckningsbidrag

Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, skall täckningsbidraget justeras genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas.

12.1.3 Faktiskt täckningsbidrag

Det täckningsbidrag som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden fastställs och ökas med de kostnader som inte är försäkrade till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, såvida inte försäkringstagaren visar att de minskat förlusten.

Täckningsbidraget ökas också med ett belopp som svarar mot sådant bortfall av täckningsbidrag som orsakats av att en del av ansvarstiden använts för förbättring, utvidgning eller annan förändring utöver återställande av skadad egendom till ursprungligt skick, även om det är en följd av myndighetsbeslut.

12.1.4 Skadebeloppet

Skadebeloppet utgörs av det förväntade täckningsbidraget enligt 12.1.2 minskat med:

- det faktiska täckningsbidrag enligt 12.1.3 som rörelsen gett under ansvarstiden
- det täckningsbidrag som ingår i ersättningen för egendomsskadan,
- den avkastning, t.ex. i form av ränta, som den försäkrade under ansvarstiden erhållit på ersättning som betalats för egendomsskadan
- kostnader som har kunnat inbesparas eller användas för annat ändamål
- sådan ökning av täckningsbidrag som till följd av skadan uppkommit i annan rörelse som försäkringstagaren själv eller annan för hans räkning driver.

12.2 Extrakostnader

Skadebeloppet utgörs av rimliga kostnader för att kunna upprätthålla verksamheten eller minska förlusten av försäkrat täckningsbidrag.

12.3 Hyresförlust

Skadebeloppet för uthyrd lägenhet eller lokal utgörs av den hyresnedsättning som hyresgäst enligt lag eller avtal av standardkaraktär har rätt till, minskat med inbesparade kostnader för t.ex. värme och el samt ränta på ersättningen för egendomsskadan.

För bostadsrättslägenhet beräknas hyresförlusten på motsvarande sätt med utgångspunkt från den nedsättning av avgiften som kan krävas enligt lag eller bostadsrättsföreningens stadgar.

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skadan säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lägenheten eller lokalen sedan den reparerats inte hyras ut för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid, dock högst för tre månader. För uthyrd lägenhet eller lokal ska hyreskontrakt vara tecknat före skadedagen.

För sådan del av lägenhet eller lokal, som försäkringstagaren själv använder eller utan ersättning upplåter till annan, beräknas hyresförlusten som om den varit uthyrd mot skälig hyra.

13. Ersättningsregler

Försäkringen är inte avsedd att bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre. Observera även ersättningsreglerna i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA.

13.1 Ersättningsposter och avdrag

Försäkringsgivaren betalar:

- skada värderad enligt 12
- räddningskostnader enligt 13.2
- ränta enligt 13.4

under *ansvarstiden* med avdrag för karenstid och självrisk enligt 14 samt eventuell:

- underförsäkring enligt 13.5
- mervärdesskatt enligt 13.6
- försummelse att följa säkerhetsföreskrifter enligt 8 eller andra skyldigheter enligt lag eller detta avtal.

Vad beträffar ordningsföljd och de belopp från vilka avdragen räknas gäller samma regler som i Egendomsförsäkring 11.1, dock så att karenstiden avräknas först.

13.2 Räddningskostnader

Ersättning betalas för den försäkrades kostnader för räddningsåtgärder enligt 9, om skadan omfattas eller skulle ha omfattats av försäkringen och kostnaderna med hänsyn till omständigheterna är skäligen.

Ersättning betalas dock högst med det belopp varmed förlusten av täckningsbidraget minskat. Medför sådan kostnad nytta även under eventuell karenstid eller efter ansvarstidens slut, ersätts högst det belopp som kan anses falla på ansvarstiden efter avdrag för karenstiden.

13.3 Kostnader för medverkan i skaderegleringen

Försäkringen ersätter inte kostnader för den försäkrades medverkan i skaderegleringen enligt 11, och inte heller kostnader för anlitande av utomstående experter såsom ekonomer, jurister eller tekniker, om inte annat avtalats.

13.4 Tidpunkt för betalning av ersättning och ränta

Skada regleras efter ansvarstidens slut eller tidigare om parterna är överens om att så ska ske. Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom enligt 11.

Ersättning betalas för ränteförlust under ansvarstiden med hänsyn till att ersättningen inte betalas förrän efter ansvarstidens slut. Vid beräkningen av sådan ränteförlust betalas ränta enligt Riksbankens referensränta.

Om polisutredning eller beslut av domstol eller skiljemän avvaktas, ska ersättning betalas senast en månad efter det att försäkringsgivaren fått utredningen eller beslutet. För den tid som utbetalningen fördröjts genom detta betalas ränta enligt Riksbankens referensränta.

Om ersättning betalas senare än vad som anges ovan betalas dröjsmålsränta enligt räntelagen. Sådan ränta betalas dock inte om räntebeloppet understiger 1 % av pbb. Försäkringsgivaren betalar inte heller ränta som beror på den försäkrades dröjsmål med att fullgöra vad som åligger honom enligt 11.

13.5 Underförsäkring

13.5.1 Avbrott och extrakostnader

Är årsomsättningen eller täckningsbidraget högre i verkligheten än de angivna uppgifterna föreligger underförsäkring.

Ersättningen reduceras då proportionellt mot förhållandet mellan erlagd premie för angivna uppgifter respektive den premie som borde ha erlagts om uppgifterna hade varit korrekta.

13.5.2 Hyresförlust

Om ersättning för egendomsskadan minskats på grund av underförsäkring enligt Egendomsförsäkring 11.5 reduceras ersättningen för hyresförlust i motsvarande omfattning.

13.5.3 Räddningskostnader

Vid underförsäkring reduceras ersättningen för räddningskostnader i samma utsträckning som ersättningen för avbrott, extrakostnader och hyresförlust.

13.6 Mervärdesskatt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

14. Karenstid och självrisk

14.1 Karenstid

Med karenstid förstås att ersättning inte lämnas för uppkommet bortfall av täckningsbidrag, hyresförlust eller extrakostnader under viss tid – karenstiden.

Vid varje skadetillfälle gäller en karenstid på 24 timmar, om inte annat anges i försäkringsbrevet. Utöver detta gäller en tilläggs karenstid på 48 timmar vid skada genom inifrån kommande händelse enligt Egendomsförsäkring 6.4.1 (maskinavbrott).

14.2 Självrisk

Utöver karenstid avdras även den grundsälvrisk som anges i försäkringsbrevet för egendomsskador. Vid samtidig egendomsskada och skada genom avbrott, extra kostnader eller hyresförlust avdras endast en självrisk.

ANSVARSFÖRSÄKRING

Försäkringen ingår om det anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för försäkringstagaren, de försäkrade samt deras anställda för skada orsakad i tjänsten.

Försäkringen gäller också för försäkringstagaren såsom ägare, brukare eller nyttjanderättshavare av försäkrad fastighet samt för byggnads- och anläggningsarbeten som försäkringstagaren utför eller låter utföra på sådan fastighet.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav avseende skada som inträffar under försäkringstiden.

Försäkringen gäller även vid serieskada under förutsättning att den första skadan i serien inträffade under försäkringstiden.

3. Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller i hela världen, utom i USA och Kanada.

4. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen omfattar verksamhets- och produktansvar.

Produktansvarsförsäkringen gäller även vid:

- *direkt export*
- *känd indirekt export*
- *okänd indirekt export.*

4.1 Person- och sakskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada enligt:

- allmänna skadeståndsrättsliga regler
- *försäkrade avtal*

samt för sådan förmögenhetsskada som är en direkt följd av sådan ersättningsgill person- eller sakskada.

4.2 Ingrediens- och komponentsskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för ingrediens- och komponentskada, d.v.s. sådan direkt kostnad eller förlust som uppkommer genom att egendom:

- med vilken levererad felaktig produkt förenats (genom exempelvis sammanfogning, sammansmältning, blandning, pressning, applicering, ytbehandling eller emballering)
- som – efter bearbetning eller förädling eller annan användning av levererad produkt – helt eller till en del består av den felaktiga produkten
- som är djur eller växter, efter förbrukning av levererad felaktig produkt
- som är informationsbärare (såsom trycksaker eller datamedia) efter överföring av information från levererad felaktig produkt

skadas eller försämras och därigenom måste repareras eller kasseras, blir dyrare att bearbeta eller framställa, minskar i värde eller – helt eller delvis – inte kan användas för sitt avsedda ändamål.

4.3 Skada enligt dataskyddsförordningen

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för materiell och immateriell skada som den försäkrade kan åläggas enligt artikel 82 i Dataskyddsförordningen (GDPR).

4.4 Miljöskada

Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person-, sak- och ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken (1998:808) eller andra grannelagsrättsliga regler.

4.4.1 Byggherreansvar

Försäkringen gäller för den försäkrade i egenskap av byggherre på egen eller brukad fastighet när mark-, byggnads-, anläggnings- eller installationsarbeten utförs för försäkringstagarens räkning och investeringskostnaden för arbetet uppgår till högst 45 pbb.

4.4.2 Miljöskada pga tillfälligt fel

Försäkringen gäller för den försäkrades skadeståndsskyldighet för miljöskada under förutsättning att fel tillfälligt begås eller plötsligt och oförutsett uppkommer på byggnad, anläggning eller anordning.

5. Åtagande

Vid skadeståndskrav, som omfattas av försäkringen och som överstiger självrisken, åtar sig försäkringsgivaren för den försäkrades räkning att:

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljemannaförfarande och därvid betala rättegångskostnader eller skiljemannakostnader som uppkommer för den försäkrade eller som denne åläggs att betala och inte kan få av motpart eller av annan
- betala det skadestånd som den försäkrade är skyldig att utge.

6. Vad försäkringen inte gäller för

Observera även de generella undantagen i försäkringsvillkoret Allmänna avtalsbestämmelser, SVAA.

6.1 Uppsåt och grov vårdslöshet

Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade framkallat uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet, eller då det borde ha stått klart att skada med stor sannolikhet skulle komma att inträffa. Med den försäkrade likställs anställda i ledande ställning.

6.2 Skada på levererad produkt eller felaktigt utfört arbete

Försäkringen gäller inte för:

- skada på *produkt* eller egendom som den försäkrade levererat
- felaktigt utfört arbete
- skada eller kostnader som uppkommer i samband med undersökning, reklamation, återtagande, indragning, utbyte, reparation, prisavdrag, täckningsköp eller information med anledning av fel eller säkerhetsbrist
- skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel eller säkerhetsbrist hos levererad produkt eller egendom

Försäkringen gäller dock om skadan inträffar till följd av att den försäkrade fullgör annat avtal än det tidigare leveransavtalet eller utför underhålls- eller servicearbete efter garantitidens utgång.

6.3 Ren förmögenhetsskada

Utöver vad som anges i 4.3 och 4.4 gäller försäkringen inte för ren förmögenhetsskada.

6.4 Garanti eller annat särskilt åtagande

Försäkringen gäller inte för skada i den mån den försäkrade:

- är ansvarig för skadan enbart pga uttrycklig eller underförstådd utfästelse eller garanti
- genom särskilt avtal åtagit sig att ersätta skadan utöver gällande skadeståndsrätt eller försäkrat avtal.

6.5 Arbetsskada och patientskada

Försäkringen gäller inte för arbetsskada eller patientskada. Detta undantag tillämpas dock inte i den mån lagenlig regressrätt föreligger mot den försäkrade.

6.6 Vissa hälsorisker

Försäkringen gäller inte för skada orsakad av:

- *läkemedel*, vacciner och preventivmedel
- tobaksprodukter
- kemiska bekämpningsmedel
- gödningsmedel
- elektromagnetiska fält (EMF)
- överföring av HIV/AIDS
- silikonbaserade implantat
- genetiskt modifierade organismer och produkter.

6.7 Blodbanker

Försäkringen gäller inte för blodbanker. Undantaget gäller dock inte för sjukhus, kliniker eller liknande som normalt använder blod i sin verksamhet.

6.8 Produktansvar för explosiva varor

Försäkringen gäller inte för produktansvarsskada orsakad av sprängmedel, fyrverkeripjäser eller liknande explosiva varor.

6.9 Trafikskador

Försäkringen gäller inte för skada som:

- omfattas av Trafikskadelagen (1975:1410) eller motsvarande utländsk lagstiftning

- inträffar till följd av trafik med motorfordon när det används inom inhägnat tävlingsområde.

6.10 Fartyg, flyg- och flygplatsansvar

Försäkringen gäller inte för skada genom:

- kollision orsakad av fartyg eller båt eller av dessa bogserade föremål
- luftfartyg eller produkter ingående i luftfartyg
- markutrustning avsedd att användas i samband med luftfart.

Försäkringen gäller inte heller för det ansvar som kan åläggas den försäkrade i dennes egenskap av flygplatsansvarig eller i samband med flygledning.

6.11 Omhändertagen egendom

Utöver vad som anges i punkt 7.2 om skada på hyrd lokal, gäller försäkringen inte för skada på egendom som den försäkrade eller annan för dennes räkning:

- hyr, leasar, lånar eller nyttjar
- åtar sig att transportera, lyfta eller förvara
- åtar sig att uppföra, reparera eller tillverka eller på annat sätt har omhändertagit.

Försäkringen gäller inte heller om skada på sådan egendom inträffar sedan egendomen avlämnats eller återlämnats.

6.12 Kända fel och bristfälliga undersökningar

Försäkringen gäller inte för skada orsakad av levererad produkt eller egendom om den försäkrade eller dennes arbetsledning:

- känt till, eller borde känna till, felet eller bristen innan skadan uppkom och underlåtit att vidta rimliga åtgärder för att förhindra den
- inte låtit utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa levererad produkts eller egendoms lämplighet för avsett ändamål och detta medfört att defekt i produkten eller egendomen inte upptäckts.

6.13 Böter, viten och straffskadestånd

Försäkringen gäller inte för böter, viten, straffskadestånd ("punitive damages") eller annan liknande kostnad.

6.14 Åsidosättande av lag eller myndighets föreskrift

Försäkringen gäller inte för skada som orsakas genom åsidosättande av lag eller myndighets föreskrifter, såvida inte den försäkrade kan visa att arbetsledningen varken haft eller borde ha haft kännedom om åsidosättandet.

6.15 Gradvis uppkommen miljöskada

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommer gradvis eller till följd av långtidspåverkan, utan endast då skadan är en följd av tillfälligt fel enligt 4.4.2.

6.16 Rådgivande verksamhet (konsultuppdrag)

Försäkringen gäller inte för skada till följd av fel eller brist vid rådgivning, när den försäkrades uppdrag uteslutande avser rådgivning eller annan konsultverksamhet.

6.17 Försäkrads egendom och krav mellan de försäkrade

Försäkringen gäller inte för skada på försäkrads egendom. Försäkringen gäller inte heller för skadeståndskrav mellan de försäkrade, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

7. Försäkringsbelopp

7.1 Sammanlagd ersättningsskyldighet

Försäkringsbeloppet anges i försäkringsbrevet och är den högsta sammanlagda ersättning som försäkringsgivaren betalar för skadestånd, inklusive ränta, utrednings-, förhandlings-, rättegångs-, skiljemanna- och räddningskostnader.

Med utrednings- och förhandlingskostnader avses kostnad för arbete som utförs av annan än försäkringsgivarens personal.

Vår sammanlagda ersättningsskyldighet är begränsad till:

- ett försäkringsbelopp vid varje skada
- två försäkringsbelopp per försäkringsår om inte annat anges nedan.

7.2 Hyrd försäkringslokal

Ersättning betalas för skada på hyrd försäkringslokal upp till 10.000.000 kr.

7.3 Serieskada

Vår ersättningsskyldighet är begränsad till ett försäkringsbelopp:

- för skador som orsakats av samma fel, defekt eller säkerhetsbrist hos en eller flera *produkter*, oavsett om skadorna inträffar under ett eller flera försäkringsår
- för flera skador som uppkommit av samma orsak och som inträffat vid samma tillfälle.

Ersättning betalas intill det försäkringsbelopp som gällde då den första skadan inträffade.

7.4 Miljöskada

Ersättningen begränsas vid byggherreansvar enligt 4.4.1 till:

- 20 pbb vid sak- och ren förmögenhetsskada
- ett försäkringsbelopp vid personskada.

Ersättningen begränsas vid miljöskada pga tillfälligt fel enligt 4.4.2 till:

- ett försäkringsbelopp vid sak- och personskada
- 10 pbb vid ren förmögenhetsskada.

Ersättningsbegränsningarna gäller vid varje skada och totalt per försäkringsår.

Vid flera miljöskador som orsakats av samma verksamhet och samma slags skadliga inverkan eller störning är ersättningen begränsad till ett försäkringsbelopp, oavsett under vilket år skadeståndskrav framställs.

Ersättning betalas intill det försäkringsbelopp som gällde då skadeståndskrav första gången framställdes.

7.5 Skada enligt dataskyddsförordningen

Vid skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada enligt dataskyddsförordningen begränsas ersättningen till 10 pbb per skadehändelse.

8. Säkerhetsföreskrifter

Dokumentation i form av konstruktionsritningar, tillverkningsplaner, recept, instruktioner, bruksanvisningar, avtal, garantier och liknande handlingar ska förvaras på sådant sätt att de på vår begäran kan uppvisas vid inträffad skada.

Om den försäkrade inte följt dessa bestämmelser och det kan antas vara till men för försäkringsgivaren, är försäkringsgivaren berättigad till skäligt avdrag på den ersättning som annars skulle ha betalats.

9. Åtgärder vid skada

9.1 Räddningsplikt

När skada som kan förväntas föranleda skadeståndskrav inträffar eller kan befaras komma att inträffa, ska den försäkrade efter förmåga

- avvärja skada som kan befaras vara omedelbart förestående
- begränsa skada som redan inträffat
- vidta åtgärder för att hindra eller begränsa verkningarna av en händelse som kan medföra skadeståndsskyldighet
- bevara den rätt försäkringsgivaren kan ha mot den som är ersättningsskyldig med anledning av skadan, exempelvis genom att reklamera och framställa skadeståndskrav inom avtalade eller lagstadgade tidsfrister gentemot en avtalspart eller en förmodad skadevällare.

I de allmänna avtalsbestämmelserna, SVAA, finns bestämmelser om påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt. Där framgår också vilka som är skyldiga att iaktta räddningsplikten.

9.2 Skadeanmälan, preklusion och preskription

Försäkringsfall som kan medföra skadeståndskrav ska anmälas så snart som möjligt. Om den försäkrade åsidosätter skyldigheten att anmäla försäkringsfall och om försummelsen medför skada för försäkringsgivaren, kan den ersättning som annars skulle ha betalats helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste dock alltid framställas till försäkringsgivaren inom ett år från tidpunkten när skadeståndskrav framställts mot den försäkrade. Om anspråket inte framställs inom denna tid går rätten till försäkringsskydd förlorad.

Om preskription av rätten till ersättning samt föreläggande om att väcka talan, se de allmänna avtalsbestämmelserna, SVAA.

9.3 Skyldighet att dokumentera skada samt medverka vid reglering och besiktning

Den försäkrade är skyldig att:

- bistå försäkringsgivaren vid skadeutredningen, lämna upplysningar och på begäran styrka och specificera ersättningskravet, tillhandahålla verifikationer, bevis, originalkvitton och andra handlingar som behövs för att bedöma vårt ansvar, egendomens värde och ersättningens storlek
- i rimlig omfattning spara dokumentation i form av t.ex. ritningar, instruktioner, avtal och liknande handlingar, så att de på begäran kan uppvisas för försäkringsgivaren
- spara skadad egendom och på begäran överlämna denna till försäkringsgivaren
- vid stöld, inbrott, *rån*, *överfall* eller andra brott snarast polisanmäla händelsen och skicka anmälan till försäkringsgivaren
- överlämna eventuella förundersökningsprotokoll och domar till försäkringsgivaren
- låta försäkringsgivaren besikta skadad egendom
- följa våra anvisningar om metod för återställande eller sanering, val av inköpsställe, leverantör eller reparatör.

I händelse av rättegång:

- ska den försäkrade utan ersättning tillse att i erforderlig utsträckning vittnes- och sakkunnigbevisning kan föras med hjälp av hos honom *anställd* personal
- har försäkringsgivaren rätt att utse ombud och lämna denne anvisningar och instruktioner.

Har den försäkrade i sak som rör försäkringen kallats till förhör av polis eller annan myndighet eller har denne i sådan sak instämts till domstol, ska denne omedelbart underrätta försäkringsgivaren om detta.

Försäkringsgivaren har inget ansvar för åtaganden av inköpsställe, leverantör eller reparatör, och även om anvisningar getts i denna del är försäkringstagaren alltid beställare.

Om den försäkrade utan vårt tillstånd medger krav eller betalar ersättning är försäkringsgivaren fria från ansvar, om inte kravet uppenbart var lagligen grundat.

Om den försäkrade efter det att skada inträffat avstått från sin rätt till ersättning från den som är ersättningsskyldig med anledning av skadan, begränsas vår ersättningsskyldighet i motsvarande mån och redan utgiven ersättning ska återbetalas till försäkringsgivaren.

Underlåter den försäkrade sina skyldigheter enligt ovan är vårt ansvar begränsat till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

Observera även de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA om oriktiga uppgifter i samband med skada.

9.4 Förlikning

Om försäkringsgivaren begär det, är den försäkrade skyldig att medverka till en förlikning med den skadelidande. Har försäkringsgivaren förklarat försäkringsgivaren villiga att förlikas med den skadeståndsberättigade är försäkringsgivaren fri från ytterligare åtaganden till följd av skadeståndskravet.

Om den försäkrade utan vår tillåtelse medger skadeståndsskyldighet, godkänner ersättningskrav eller utbetalar ersättning, är försäkringsgivaren fri från ansvar, om inte kravet var uppenbart lagligen grundat.

9.5 Ansvarsbegränsning i avtal

Medför ansvarsbegränsning i avtal inskränkning i den försäkrades skadeståndsskyldighet och avstår den försäkrade från att åberopa begränsningen, betalas ersättning med högst ett belopp motsvarande ansvarsbegränsningen.

10. Ersättningsregler

Försäkringen är inte avsedd att bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre.

Observera även ersättningsreglerna i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA.

10.1 Ersättningsposter och avdrag

Försäkringsgivaren ersätter

- kostnader och skadestånd enligt åtagande i 5
- räddningskostnader enligt 10.2

med avdrag för

- självrisk enligt 11
- eventuell mervärdesskatt enligt 10.4
- och försummelse att följa:
 - säkerhetsföreskrifter enligt 8
 - föreskrifter om medverkan vid skaderegleringen, rättegång, förlikning etc
 - andra skyldigheter enligt lag eller detta avtal.

10.2 Räddningskostnad

Om den försäkrade haft utgift (räddningskostnad) för att begränsa omedelbart förestående eller inträffad skada som kan föranleda skadeståndsskyldighet som omfattas av försäkringen, betalas ersättning om åtgärderna med hänsyn till omständigheterna varit skäligen.

Ersättning betalas dock inte för att avvärja befarad skada på grund av säkerhetsbrist eller defekt hos produkt som den försäkrade levererat.

Ersättning betalas inte heller för kostnad för sanering av egen egendom eller på fastighet som ägs, hyrs eller nyttjas av den försäkrade.

10.3 Kostnader för medverkan i skaderegleringen

Försäkringen ersätter inte kostnader för den försäkrades medverkan i skaderegleringen enligt 9.3.

10.4 Mervärdesskatt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

10.5 Räntebestämmelser

Ersättning betalas inte för räntekostnader som uppkommit på grund av den försäkrades dröjsmål att göra vad som enligt detta villkor krävs av denne.

11. Självrisk

11.1 Grundsjälvrisk

Vid varje skadetillfälle avdras från de sammanlagda ersättningsbara kostnaderna den grundsjälvrisk som anges i försäkringsbrevet.

Endast en självrisk tillämpas:

- vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera produkter
- för skador som uppkommit av samma orsak vid samma tillfälle.

I dessa fall tillämpas den självrisk som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffade.

11.2 Förhöjd självrisk

För vissa skadehändelser gäller annan självrisk enligt nedan. Är den valda grundsjälvrisken högre än nedan angivna självrisker gäller den högre grundsjälvrisken.

Självrisken är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 0,5 pbb och högst 5 pbb, vid sakskada genom sprutmålning, sprängningsarbete eller vid skada på ledningar och kablar i marken genom grävnings-, schaktnings- eller annat markarbete.

Självrisken är 30 % av skadebeloppet, dock lägst 1 pbb och högst 10 pbb, vid sakskada genom brand eller explosion som uppkommit till följd av heta arbeten.

RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

Försäkringen ingår om det anges i försäkringsbrevet

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för försäkringstagaren och de försäkrade.

Försäkringen gäller för försäkringstagaren såsom ägare, brukare eller nyttjanderättshavare av fastighet, där verksamheten bedrivs eller har bedrivits och som till övervägande del används för denna verksamhet.

Vid *skattemål* gäller försäkringen endast för försäkringstagaren.

2. När försäkringen gäller

Rättsskyddsskada (nedan skada) anses inträffa, vid:

- *tvist* när ett rättsligen grundat krav har framförts och helt eller delvis avvisats
- *skattemål* när *skattemålet* anhängiggjorts vid förvaltningsrätt, kammarrätt eller Högsta förvaltningsdomstolen
- *brottmål* när åtal väckts mot den försäkrade.

2.1 Huvudregel

Försäkringen gäller för tvist, skattemål och brottmål som uppkommer under den tid försäkringen är i kraft under förutsättning att försäkringstagaren har haft rättsskyddsförsäkring för angiven verksamhet med samma omfattning under en sammanhängande tid av minst två år, hos försäkringsgivaren eller i något annat bolag.

2.2 Om försäkringen varit i kraft kortare tid än två år

Försäkringen gäller även för tvist, skattemål och brottmål som uppkommer om försäkringen varit i kraft kortare tid än två år, om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket har inträffat under den tid försäkringen varit i kraft med samma omfattning hos försäkringsgivaren eller i något annat bolag.

2.3 Om försäkringen upphört

Om försäkringen upphört att gälla därför att verksamheten upphört, gäller försäkringen ändå efter försäkringstiden, om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffade när försäkringen var i kraft och det därefter:

- vid *tvist* inte har gått längre tid än tio år
- vid *skattemål* och *brottmål* inte har gått längre tid än två år.

I så fall tillämpas den omfattning och det basbelopp som gällde då de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffade.

3. Var försäkringen gäller

Om inte annat anges i försäkringsbrevet, gäller försäkringen endast:

- vid *tvist* med motpart som har sitt säte eller hemvist inom EU/EFTA och som kan prövas av domstol eller skiljenämnd inom EU/EFTA
- vid *skattemål* och *brottmål* inom Sverige
- fastighet som är belägen inom Norden.

4. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen ersätter nödvändiga och skäligen omskänkade ombuds- och rättegångskostnader som den försäkrade:

- inte kan få ersatta av motparten eller annan
- efter domstolsprövning förpliktas utge till motparten

i nedan angiven omfattning.

Med rättegångskostnad avses även kostnad för medlare, förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken (1942:740).

4.1 Tvister

Försäkringen gäller för *tvist* som kan prövas som *tvistemål* i allmän domstol, i mark- och miljödomstol eller motsvarande domstolar i andra länder inom EU/EFTA.

Försäkringen gäller även om *tvisten* avgörs genom skiljeförfarande, om tvisten utan sådant förfarande kunde ha prövats i angivna domstolar. Försäkringen betalar kostnaderna för skiljeförfarandet, både den försäkrades egna och sådana som han förpliktas utge, men gäller inte för ersättningen till skiljemännen.

Försäkringen gäller även vid överdomstolar till angivna domstolar liksom vid hyresmål som prövas av Svea hovrätt, vid resningsansökan dock endast om resning beviljas.

Är *tvisten* sådan att den först måste prövas av annan instans, t.ex. hyresnämnd, kronofogdemyndighet eller konkurrensverket, betalas endast kostnader som uppkommit efter sådan prövning eller handläggning.

Försäkringen gäller inte för *tvist* som endast kan handläggas av administrativa myndigheter, förvaltningsdomstolar eller andra specialdomstolar än vad som anges ovan, och inte heller vid *tvist* som handläggs av Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter, Europeiska unionens domstol eller Europeiska unionens förstainstansrätt (Tribunalen).

Försäkringen gäller även för tvist angående skadestånd som prövas inom ramen för brottmål, där den försäkrade är målsägande.

4.2 Brottmål

Försäkringen gäller för försvar av den försäkrade där denne åtalas för vårdslös gärning.

4.3 Skattemål

Försäkringen gäller vid skattemål i förvaltningsrätt, kammarrätt eller Högsta förvaltningsdomstolen angående taxering av den försäkrade verksamheten.

4.4 Tvist med försäkringsgivaren

I tvist med försäkringsgivaren, rörande försäkringsgivarens beslut i försäkringsärende, ersätts endast kostnader som uppkommit sedan ärendet prövats av Ålands Försäkringar Ab:s Skadeprövningsnämnd.

5. Vad försäkringen inte gäller för

Observera även de generella undantagen i försäkringsvillkoret allmänna avtalsbestämmelser, SVAA.

5.1 Brottmål

Försäkringen gäller inte då försäkrad misstänks eller åtalas för grovt vårdslös eller uppsåtlig gärning, och inte heller vid tvist om anspråk som framställs mot försäkrad med anledning av sådan gärning.

5.2 Tvister mellan försäkrade etc

Försäkringen gäller inte för

- tvist mellan parter inom samma koncern.
- tvist mellan parter som omfattas av försäkringen.
- tvist mellan ett försäkrat handelsbolag eller kommanditbolag och delägare eller tidigare delägare i sådant bolag, eller för tvist mellan delägare i deras egenskap av delägare.

5.3 Patent och annan immaterialrätt

Försäkringen gäller inte för tvist som avser patent- eller annan immaterialrätt.

5.4 Arbetstvist

Försäkringen gäller inte för tvist som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande arbetstagare, och inte för tvist avseende om det föreligger ett anställningsförhållande.

5.5 Mål av mindre värde

Försäkringen gäller inte för tvist där värdet av vad som yrkas inte överstiger 0,5 pbb. Detta undantag tillämpas dock inte vid tvist pga försäkringsavtalet eller där rätten enligt 1 kap 3 d § rättegångsbalken beslutat att tvisten ska handläggas enligt allmänna regler.

5.6 Trafikförsäkring och ansvarsförsäkring

Försäkringen gäller inte för tvist som avser skadeståndskrav mot försäkrad om trafik- eller ansvarsförsäkring täcker eller skulle kunna täcka ett sådant krav, oavsett om sådan försäkring gäller eller inte.

5.7 Fordon

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller den försäkrade såsom ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, släpfordon, båt eller fartyg.

5.8 Borgensåtagande

Försäkringen gäller inte för tvist gällande den försäkrades borgensåtagande eller annat liknande åtagande.

5.9 Fordringar och överlåtna anspråk

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller fordran eller annat anspråk som överlåtits på den försäkrade, om det inte är uppenbart att överlåtelsen skett innan tvisten uppkom.

5.10 Konkurs

Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade är konkursgäldenär, part i ackordsförhandling eller part i förfarande om företagsrekonstruktion.

5.11 Annan fastighet

Försäkringen gäller inte för tvist avseende den försäkrade såsom ägare, brukare eller nyttjanderättshavare av annan fastighet än den där verksamheten bedrivs eller har bedrivits.

5.12 Mark- och miljödomstol

Försäkringen gäller inte för tvist som kan falla under prövning av mark- och miljödomstol där den försäkrade är att anse som sökande part.

5.13 Marknadsföringslagen

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende enligt marknadsföringslagen.

5.14 VD- och styrelseansvar

Försäkringen gäller inte för tvist gällande ansvar för nuvarande eller tidigare verkställande direktör eller styrelseledamot i försäkrat bolag eller annat bolag inom samma koncern.

5.15 Obefogat intresse

Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade inte kan anses ha ett befogat intresse för att få sin sak prövad.

5.16 Skattemål

Försäkringen gäller inte för skattemål avseende:

- skönstaxering
- köp eller försäljning av aktier eller andra finansiella instrument
- skattetillägg eller andra avgifter

- förhandsbesked
- eftertaxering som beror på att försäkrad lämnat oriktiga uppgifter eller *skattemål* i övrigt som avser förhållanden som kan medföra ansvar för skattebrott, oavsett om åtal väckts eller ej
- beskattningsfråga där skattebeloppet understiger 0,5 pbb.

6. Försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet är 5 pbb, om inte annat anges i försäkringsbrevet. Detta utgör den högsta ersättning som betalas vid varje skada. Högsta ersättning för samtliga skador som uppkommit under ett försäkringsår är 50 pbb.

Vid förhöjt försäkringsbelopp gäller detta högre belopp endast vid skada som uppkommit efter den tidpunkt som höjningen gjorts samt om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat efter denna tidpunkt.

Endast ett försäkringsbelopp gäller:

- om flera försäkrade står på samma sida. Som försäkrad avses vid grupptalan alla som har företagsrättsskyddsförsäkring hos försäkringsgivaren
- för flera *tvister* som grundar sig på väsentligen samma händelser eller omständigheter
- för flera *skattemål* som i huvudsak grundar sig på likartade händelser eller omständigheter.

7. Val av ombud

För att försäkringen ska gälla måste ombud anlitas. Ombudet ska vara lämpligt med hänsyn till:

- försäkringstagarens verksamhetsort
- ärendets natur
- de krav som svensk lag eller det lands lag där processen drivs ställer på ombudet

och antingen vara:

- medlem av Sveriges advokatsamfund (advokat) eller jurist anställd hos advokat, eller
- annan person som för den enskilda tvisten uppfyller kraven på lämplighet.

8. Ersättningsregler

Försäkringen är inte avsedd att bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre. Observera även ersättningsreglerna i de allmänna avtalsbestämmelserna SVAA.

8.1 Kostnader som ersätts

I den mån kostnaderna är nödvändiga och skäliga och inte kan utfås av motpart eller annan, kan ersättning lämnas för:

- ombudets arvode och kostnader, under förutsättning att vidtagna åtgärder väl specificerats så att nödvändigheten och skäligheten kan bedömas. Med kostnadsräkningen ska lämnas upplysning om resultatet av ärendet samt bifogas dom eller förlikningsavtal. Av specifikationen ska framgå:
 - vilka åtgärder som har vidtagits
 - datum och tidsåtgång för åtgärderna
 - vem som utfört arbetet
 - debiterad timkostnad för varje åtgärd
- kostnader för bevisning och utredning som anskaffats före rättegång eller skiljeförfarande men efter det att ersättningsgill skada uppstått, under förutsättning att utredningen beställts av försäkrads ombud
- expeditionskostnader i domstol

- rättegångskostnader som den försäkrade ålagts att betala till motpart eller staten efter domstols eller skiljenämnds prövning av ärendet, eller som den försäkrade vid förlikning åtagit sig att betala till motpart, om det är uppenbart att den försäkrade skulle dömts att betala högre rättegångskostnader än det som försäkrad vid förlikning åtagit sig
- kostnader för medlare utsedd av domstol enligt 42 kap. 17 § rättegångsbalken (1942:74).

I *skattemål* ersätter försäkringsgivaren endast kostnader som uppstår i samband med eller efter det att målet anhängiggjorts i allmän förvaltningsdomstol.

8.2 Kostnader som inte ersätts

Ersättning lämnas inte för:

- ombudskostnader som uppkommer innan ersättningsgill skada uppstått
- kostnader för annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till orten där verksamheten bedrivs eller ärendets natur
- utredning om innehållet i nationell rätt gällande andra länder än inom EU/EFTA
- ombuds resor utanför EU/EFTA
- kostnader som uppstår för att den försäkrade avstår från sina möjligheter att få ersättning av motparten
- kostnader som betalats eller skulle kunna ha betalats av allmänna medel
- försäkrads eget arbete, förlorad inkomst, resor, uppehålle eller andra kostnader
- merkostnad som uppstår genom att försäkrad anlitar flera ombud eller byter ombud
- kostnader som uppstår för att ombudet handlar försumligt
- ersättning till skiljemän eller administrativa kostnader i skiljeförfarande
- verkställighet av dom, beslut eller avtal
- räntekostnader som uppkommer på grund av försäkrads dröjsmål med rättsskyddsansmälan.

8.3 Utbetalning av ersättning

Ersättning betalas för den försäkrades ersättningsgilla egna kostnader efter det att ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande.

Utbetalning av ersättning a conto kan ske efter särskild prövning, då hänsyn t.ex. tas till att *tvistemål* avgjorts i lägre instans och överklagas, att tvisten är mycket långdragen eller att utläggerna är stora i förhållande till den försäkrades betalningsförmåga.

8.4 Återkrav

Om försäkringsgivaren betalat ersättning övertar försäkringsgivaren den försäkrades rätt att kräva ersättning av motpart, staten eller annan.

8.5 Skadeanmälan, preklusion och preskription

Försäkringsfall (tvist som uppkommit, skattemål som anhängiggjorts eller åtal som väckts mot den försäkrade brottmål) ska anmälas så snart som möjligt efter att ombud anlåtats.

Om den försäkrade åsidosätter skyldigheten att anmäla försäkringsfall och om försummelsen medför skada för försäkringsgivaren, kan den ersättning som annars skulle ha betalats helt utebli eller sättas ned efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

Anspråk på försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd måste dock alltid framställas till försäkringsgivaren inom ett år från det att ombud anlåtats. Om anspråket inte framställs inom denna tid, går rätten till försäkringsskydd förlorad.

Om preskription av rätten till ersättning, se de allmänna avtalsbestämmelserna, SVAA.

8.6 Mervärdesskatt

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatt för den som är redovisningsskyldig för mervärdesskatt.

9. Självrisk

Självrisken är 0,2 pbb samt 20 % av skadekostnaden som överstiger 0,2 pbb om annat inte framgår av försäkringsbrevet.

DEFINITIONER

Anställd:

- fysisk person som utför arbetsuppgifter i den försäkrades ordinarie verksamhet om ersättning för dennes arbete utgår från försäkrad
- studerande som praktiserar hos försäkrad
- styrelseledamot, dock endast i samband med utövande av tjänst eller annat ideellt uppdrag hos försäkrad
- fysisk person som tillfälligt tillhandahålles försäkrad av arbetsförmedling eller liknande förmedling för att utföra arbetsuppgifter som normalt utförs av anställda.

I förmögenhetsbrottsförsäkringen avses med anställd även den som tidigare varit anställd hos försäkrad, dock endast under 30 dagar efter anställningens upphörande.

Ansvarstiden

Den tidsperiod under vilken förlust av täckningsbidrag, hyresförlust eller uppkomna extrakostnader ersätts. Ansvarstidens längd räknas från den tidpunkt då egendomsskadan inträffar.

Arbetsområde

Den eller de platser till vilken egendom och material ska levereras eller där arbeten ska utföras av den försäkrade för utförande av entreprenaden.

Arbetsskada

Arbetsolycksfall, olycksfall på väg till och från arbetet samt arbetssjukdom.

Arbetstagares egendom

Personlig lösegendom tillhörig arbetstagare hos försäkringstagaren samt egendom som enligt kollektivavtal vid skada skall ersättas av arbetsgivaren.

Prisbasbelopp (pbb)

Det prisbasbelopp som fastställs enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och som gällde för januari månad det år skadan inträffade. Vid beräkning av självrisk uttryckt i prisbasbelopp avrundas självrisken nedåt till närmaste 100-tal kronor. Andra belopp uttryckta i prisbasbelopp avrundas uppåt till närmaste 100-tal kronor.

Brottmål

Anses föreligga när åtal väckts mot den försäkrade för vårdslös gärning.

Brottslig handling

En handling som enligt tillämplig nationell lagstiftning utgör ett brott och för vilket brott gärningsmannen dömts genom en lagakraftvunnen dom eller – om gärningsmannen inte dömts – den utredning som den försäkrade har presenterat är sådan att det är ställt utom allt rimligt tvivel att brott begåtts av gärningsmannen.

Byggherre

Den ägare eller brukare av fastighet för vars räkning entreprenad utförs.

Byggnad

Byggnad och sådan egendom som hör till byggnad enl. 2 kap. 2 § jordabalken och som lyder: "Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.

I enlighet med vad som sägs i första stycket hör därjämte i regel till byggnad, såvitt angår:

1. Bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling.
2. Butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning.
3. Samlingslokal: estrad och sittplatsanordning.
4. Ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning.
5. Fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri.

Reservdel och dubblett till föremål som avses i första eller andra stycket, hör inte till byggnaden".

Datainformation

Med datainformation avses den information som lagras på *datamedia*.

Dator

Med dator avses enhet för databehandling, som enligt i förhand fastställt program kan utföra omfattande beräkningar, med tillhörande in- och utenheter, t.ex. bildskärm, tangentbord, mus, skrivare, cd-läsare, scanner, modem, datavideoprojektor, nätverkskablage, nätverksutrustning och digital utrustning, t.ex. digitala kopiatorer.

Med dator avses inte digitala telefonväxlar, digitala intercomanläggningar, fotosättnings- och bildbehandlingsutrustningar samt dator för styr- och reglerändamål.

Datamedia

Med datamedia avses databärare, det vill säga det fysiska underlag på vilket data registreras och lagras, till exempel cd, dvd, magnetband eller USB-minne.

Datavirus

Med datavirus avses att program eller instruktioner kopierar sig själva, "smittar", till andra existerande program och filer och åstadkommer oönskade effekter.

Direkt export

Försäljning utan mellanhand till köpare i annat land inom försäkringens geografiska tillämpningsområde.

Dotterbolag

Varje bolag i vilket försäkringstagaren äger mer än 50 % av rösterna.

Egen bekostad fast inredning

Inredning, som till sin karaktär utgör fast egendom enligt 2 kap 2 § jordabalken (1970:994), och som ägs och bekostas av försäkringstagaren i hyrd byggnad eller lokal.

Elektrisk utrustning

Elektrisk eller elektronisk enhet, kabel eller elektrisk ledning.

Entreprenadverksamhet:

- byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten avsedda för byggnads stadigvarande bruk
- montage av mekanisk eller elektrisk utrustning som inte är avsedd för byggnads stadigvarande bruk.

Försäkrade avtal:

- allmänna bestämmelser som är utfärdade av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde
- sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt ellagen
- sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägare avseende övertaget fastighetsägaransvar
- avtal om personaluthyrning där den försäkrade åtagit sig att ansvara för skada orsakad av uthyrd personal.

Försäkringslokal

Sammanhängande utrymmen i en byggnad som den försäkrade använder för sin verksamhet. Med försäkringslokal avses även stålcontainer.

Försäkringsställe

Sådan plats som anges i försäkringsbrevet med gatuadress, kvartersnummer eller fastighetsbeteckning där försäkrad egendom förvaras.

Glas

Med glas avses:

- glas i fönster och dörr i *byggnad*
- glas i fönster och dörr i hyrd *försäkringslokal* om försäkringstagaren enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för skadan
- glas i inredning.

Med glas jämföras plastmaterial såsom polykarbonat, akryl eller liknande som används i stället för glas.

Inaktuella föremål

Modeller, *utbytbara verktyg*, formar och mönster som inte:

- avser föremål som normalt tillverkas, lagerförs eller anges i gällande katalog eller standardiseringsnorm
- anskaffats för underhåll av egna maskiner som fortfarande används
- tillhör kunder.

Inbrottsskyddad förvaringsenhet

Värdeskåp eller liknande enhet som är godkänd för förvaring av *pengar och värdehandlingar* enligt europeisk standard EN 1143 eller motsvarande tidigare gällande eller senare ibruktagna europeisk eller svensk standard. Enheten ska vara godkänd för det belopp eller värde som förvaras i enheten.

Indirekt export

När en vara eller produkt hamnat utanför det försäkrade geografiska området och den försäkrade kan visa att detta skett utan den försäkrades medverkan eller kännedom.

Koncern

Grupp av företag förenade som moder- och dotterbolag.

Kulturell särart

Byggnad eller byggnadsdel med sådant kulturhistoriskt eller konstnärligt värde som dokumenterats genom myndighetsbeslut eller märkning baserad på lag eller förordning.

Kunders egendom

Kunder eller annan tillhörig egendom som mottagits av försäkringstagaren för reparation, förvaring, bearbetning eller dylikt och som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

I värdet av egendomen ingår även de eventuella kostnader som försäkringstagaren lagt ned på denna egendom.

Källarlokal

Lokal vars golv helt eller delvis är beläget minst en meter under intilliggande marknivå. I byggnad med flera under varandra liggande källarvåningar gäller bestämmelsen endast för den lägst belägna våningen.

Känd indirekt export

Försäljning till någon som, med den försäkrades kännedom, i sin tur exporterar till köpare i annat land inom försäkringens geografiska tillämpningsområde.

Licens

Standardprogram som endast får installeras på en dator vid ett tillfälle eller, om det är en fleranvändarlicens, flera datorer.

Läkemedel

Vara, som är avsedd antingen att vid invärtes eller utvärtes bruk förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom hos människor eller annars på angivna sätt användas i samband med behandling av sjukdom, skada eller kroppsfel eller vid förlossning, allt under förutsättning att varan för sådant ändamål genom beredning, dosering eller doseringsanvisning iordningställts för användning.

I läkemedel innefattas både registrerade läkemedel och substanser som används vid kliniska försök.

Lönesumma

1. För aktiebolag och ekonomiska föreningar lönekostnaden (kontant bruttoersättning och värdet av kost-, bostads- och bilförmåner minskat med kostnadsavdrag) – dock lägst 200 000 kr – för samtliga arbetstagare, dvs. summan (årslönesumman) av de månatliga redovisningar som under rubrik "Avgiftsunderlag A" lämnas till det skattekontor där arbetsgivaren har sin hemvist och på av Skatteverket fastställd blankett för skattedeklaration.

2. För övriga företag och enskilda näringsidkare dels lönesumman enligt 1, dels det belopp (lön, arvode etc.) som varje i företaget sysselsatt ägare (delägare) för samma tid, som avses under 1, tar ut ur rörelsen, dock lägst 200 000 kr för varje i företaget sysselsatt ägare (delägare) och år.

Marknadsvärde

Det sannolika priset på egendomen vid en normal försäljning. Kan detta värde inte fastställas är marknadsvärdet återanskaffningsvärdet med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet på grund av nya produkter och ny teknik eller annan omständighet.

Maskiner och inventarier

Egendom som inte tillhör annan objekttyp och som inte anskaffats eller tillverkats för försäljning eller är särskilt undantagen i villkoren.

Till denna objekttyp räknas sålunda bl.a.:

- maskiner, inventarier, cistern vars innehåll inte är avsett för byggnads uppvärmning, ledningar, som inte är att hänföra till objekttypen *byggnad*

- förbrukningsartiklar såsom bränsle och smörjmedel
- reservdelar till egna maskiner, verktyg och redskap
- utrustning för butik, kontor, laboratorium eller lagerlokal
- trycksaker såsom kataloger och reklamtryck
- modeller, press- och stansverktyg, formar och mönster, såväl aktuella som inaktuella
- emballage av inventariekaraktär
- egendom anskaffad för uthyrning eller leasing
- av försäkringstagaren i hyrd *försäkringslokal* fast bekostad inredning – även om sådan enligt jordabalken tillhör *byggnad* – såvida inte annat anges i försäkringsbrevet.

Miljöskada:

- förorening eller annan inverkan på vattendrag, sjö eller annat vattenområde, grundvatten, luft samt mark
- ändring av grundvattennivån
- buller, skakning, värme, lukt eller ljus
- fukt eller kondens
- översvämning i samband med nederbörd
- annan liknande störning.

Objekttyper

Beteckning för försäkrade föremål. Objekttyper är:

- arbetstagares egendom
- byggnad
- kunders egendom
- lagrad information och licenser
- maskiner och inventarier
- pengar och värdehandlingar
- trädgård, tomt, markanläggningar och vattendrag
- varor.

Okänd indirekt export

Försäljning till någon som, utan den försäkrades kännedom, i sin tur exporterar till köpare i annat land inom försäkringens geografiska tillämpningsområde.

Patientskada

Skador som ersätts av, eller skulle kunna ersättas av, patientskadeförsäkring eller motsvarande försäkring utomlands och som regleras enligt Patientskadelagen (1996:799) eller motsvarande utländsk lag.

Pengar och värdehandlingar:

- pengar och kontantkort, t.ex. telefon- och parkeringskort
- gällande frimärken, obligationer, kuponger, lottsedlar, växlar, checkar, försäljningsnotor och andra fordrings- eller värdebevis t.ex. färd- och inträdesbiljetter samt månads- och årskort.

Som värdebevis räknas inte bank- eller kreditkort.

Produkt

Vara eller annan egendom, inklusive sådan egendom som avlämnas enligt ett entreprenadavtal. I produkt innefattas även:

- sådana i leverans- eller entreprenadavtalet ingående montage- eller installationsarbeten, konstruktioner, råd eller anvisningar som är utförda eller lämnade av den försäkrade
- egendom som den försäkrade levererat i samband med utförandet av en tjänst.

Ren förmögenhetsskada

Ekonomisk skada som inte har samband med person- eller sakskada.

Retroaktiv period

Med retroaktiv period avses tidsperioden från det retroaktiva datum som anges i försäkringsbrevet till försäkringens första begynnelsedag.

Ritningar och arkivalier:

- originalritningar och andra originalhandlingar, t.ex. manuskript, bokföringsböcker, kartotek, korrespondens och exponerad originalfilm
- tidningars, bildbyråers och fotoateljéers arkiv och liknande.

Rådgivning:

- lämnande av råd och anvisningar
- utförande av utredningar, beräkningar, ritningar, beskrivningar etc.
- projektledning
- material- och byggnadskontroll samt besiktningar.

Rån

Våld på person eller användande av hot som innebär trängande fara inklusive lindrigare våld om våldet och tillgreppet omedelbart uppfattats av den som utsätts för våldet, att denne gjort vad som rimligen kan begäras för att hindra eller minska skadan och att händelsen kan styrkas genom tillförlitlig utredning.

Serieskada

Med serieskada vid ansvarsförsäkring avses flera skador som:

- orsakats av samma fel, defekt eller säkerhetsbrist hos en eller flera produkter oberoende av när skadorna inträffar
- orsakats av samma försummelse i ritningar, beskrivningar, beräkningar, råd eller anvisningar oberoende av när skadorna konstaterats
- uppkommit av samma orsak och som inträffat vid samma tillfälle.

En serieskada betraktas alltid som en skada.

Skadedjur

Pälsänger, fläskänger, mjölbagge, plattbagge, kackerlacka, vägglus, silverfisk och brödbagge samt mässingsbagge, vanlig tjuvbagge, australisk tjuvbagge, mjölor, husor, fruktmott, kakaomott, dammlus, mal, myra, fågelkvalster, loppa, lus, tusenfoting, mögelbagge, fruktbagge, gråsugga, soldyrkare, hussyrsa, tvestjärt, geting, råttor och mus.

Skattemål

Anses föreligga då målet anhängiggjorts i allmän förvaltningsdomstol.

Skylt

Till skylt räknas tillhörande armatur och stativ. Som skylt räknas inte reklamballong eller skylt av väv.

Stöldbegärlig egendom

Med stöldbegärlig egendom avses:

- föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar
- antikviteter, konstverk och äkta mattor (handknutna orientaliska)
- klockor avsedda att bäras t.ex. fick- och armbandsur och hängur
- kameror, kameratillbehör och projektorer
- apparat/utrustning för ljud- eller bildåtergivning
- mobiltelefoner
- pälsar och pälsverk samt därför avsedda beredda och oberedda skinn
- tobak, vin och sprit
- dator, delar till dator samt till datorn hörande in- och utenheter som t.ex. bildskärm, tangentbord, mus, skrivare, digital kamera och datavideoprojektor (pc-kanon).

Tillverkningskostnad

Kostnader för direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader och administrationsomkostnader.

Transport

Transporten:

- börjar gälla då egendomen lämnar förvaringsplatsen för upplastning på *transportfordonet* på den ort där transporten börjar
- fortsätter att gälla under transporten och den lastning, omlastning och lossning som sammanhänger med transporten
- upphör att gälla då egendomen placerats på avsedd plats.

Trädgård, tomt, markanläggningar och vatten- drag

Fastighetens mark, asfaltering, växtlighet, stängsel, staket, flaggstång och liknande anordningar för stadigvarande bruk inom fastigheten såsom fast lekutrustning, utomhusbelysning, anslutning för motorvärmare och skulpturer.

Hit hör även grundvatten, vattentäkt, vattendrag, sjö och annat vattenområde.

Till kategorin hör inte brygga, simbassäng, vildmarksbad, vindkraftverk eller liknande.

Twist

En twist anses föreligga då ett rättsligen grundat krav har framställts, av eller mot den försäkrade, och helt eller delvis avisats.

Twistemål

Ärenden som registreras som twistemål och – när ärendet prövas av svensk domstol – handläggs enligt rättegångsbalken (1942:740).

Utbytbara verktyg

Exempelvis formar, knivar, krossverktyg, press- och stansverktyg samt slagor som används i maskindon för bearbetning eller fasthållning, till exempel svarvstål, fräs, skruvstycke och fixtur.

USA och Kanada

USA och Kanada inklusive till dessa länder hörande territorier och besittningar samt andra områden som lyder under dessa länders lagstiftning.

Varor:

- råvaror
- produkter i arbete
- hel- eller halvfabrikat
- varuprover
- varor anskaffade eller mottagna i kommission för försäljning
- emballage och annan lös egendom, som är avsedd att ingå i varan eller dess förpackning och att åtfölja varan eller säljas tillsammans med denna.

Emballage av inventariekaraktär, som är avsett för upprepad sändning och som anskaffats för uthyrning eller leasing hänförs till objekttypen maskinerier.

Med varor avses även ej färdigställd egendom – pågående arbeten under utförande – som är avsedd att ingå i tjänsteuppdrag, t.ex. reklammaterial, arkitektmodeller, revisionsmaterial m.m. Färdigställd egendom av detta slag tillhör objekttypen lagrad information och licenser.

Värmekulvert

Ledningssystem i mark för distribution av värme och varmvatten. I ledningssystemet ingår rörledning, värmeisolering och skyddshölje.

Återanskaffningsvärde – byggnad

Den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid viss tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att byggnaden ska kunna tas i bruk, dock inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande jord- eller vattenyta.

Återanskaffningsvärde – maskiner och inventarier

Den kostnad som skulle ha uppkommit om ett föremål av samma eller lika ändamålsenligt slag anskaffas som ny tillverkat vid viss tidpunkt. I värdet ska inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet ska kunna tas i bruk, dock inte kostnader för maskinfundament under såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande jord- eller vattenyta.

Årsomsättning

Med årsomsättning avses försäljningsvärdet enligt senast avslutade räkenskapsår för såld, levererad vara och/eller utförda tjänster exklusive mervärdeskatt.

Omfattar det senaste räkenskapsåret längre eller kortare tid än 12 månader ska en omräkning till motsvarande 12 försäljningsmånader göras.

Överfall

Skada genom våld på person utan att tillgrepp samtidigt förekommer.

OM VI INTE SKULLE KOMMA ÖVERENS

På Ålands Försäkringar Ab är vi måna om att ge personlig service och tillhandahålla en bra skadehantering. Råkar du ut för en skada vill vi att du ska få en korrekt behandling av ärendet och att du skall få den ersättning som du har rätt till enligt villkoren.

Ifall du inte är nöjd vill vi att du i första hand kontaktar skaderegleraren igen. Det kanske har inträffat ett missförstånd eller det kanske har framkommit nya omständigheter som kan påverka bedömningen.

Om du ändå inte är nöjd, begär prövning i Ålands Försäkringar Ab:s Skadeprövningsnämnd. Skaderegleraren kan förmedla ditt ärende, eller du kan kontakta oss direkt på:

Ålands Försäkringar Ab

Skadeprövningsnämnden Köpmansgatan 6

AX-22100 Mariehamn Telefon: +358 18 27600

Fax: + 358 18 27612

e-post: omprovning@alands.se

www.alands.se

Är du fortfarande inte nöjd kan du vända dig till domstol. Ta i så fall kontakt med en jurist eller närmaste tingsrätt för att få information. Ombudskostnaderna ersätts oftast genom rättsskyddsförsäkringen.